

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a financí

Diplomová práce

Společná zemědělská politika EU a její vliv na ekonomiku zemědělských podniků v komparaci cirkulární ekonomiky

Vypracovala: Bc. Kateřina Munduchová
Vedoucí práce: Ing. Jaroslav Svoboda, Ph.D.

České Budějovice 2022

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Bc. Kateřina MUNDUCHOVÁ
Osobní číslo: E20454
Studijní program: N0488A050006 Finance a účetnictví
Studijní obor:
Téma práce: Společná zemědělská politika EU a její vliv na ekonomiku zemědělských podniků v komparaci cirkulární ekonomiky
Zadávací katedra: Katedra účetnictví a financí

Zásady pro vypracování

Cíl práce:

V teoretické části analyzovat principy, cíle, fungování a financování společné zemědělské politiky EU (SZP EU). Na základě tohoto pak zhodnotit její dopady ekonomiku zemědělských podniků jako subjektu působící v rámci cirkulární ekonomiky. V praktické části pak aplikovat uvedenou metodiku s ohledem na vývoj hospodářské činnosti vybraného podnikatelského subjektu.

Práce bude vypracována ve vazbě na projekt GA JU „Principy cirkulární ekonomiky v regionálním managementu vedoucí ke zvýšení efektivity systémů“.

Rámcová osnova:

1. Společná zemědělská politika EU (historie EU, evropská integrace, definice, cíle).
2. Financování společné zemědělské politiky.
3. Základní charakteristiky cirkulární ekonomiky a její vazba na oblast zemědělství.
4. Aplikace společné zemědělské politiky v ČR (programy, podpory).
5. Charakteristika vybraného podnikatelského subjektu.
6. Aplikace uvedených teoretických východisek u vybraného podnikatelského subjektu.
7. Analýza výsledků, návrhy a opatření.

Rozsah pracovní zprávy: 50 – 60 stran
Rozsah grafických prací: dle potřeby
Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam doporučené literatury:

1. AGRI ČR+. (2021, únor, 15): Společná zemědělská politika EU 2014-2020. Dostupné z: <http://www.agricrplus.cz/spolecna-zemedelska-politika-2014-2020>.
2. BALDWIN, R. E., & WYPLOSZ, C. (2013). *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada Publishing
3. BREALEY, R. A., et coll. (2008). *Principles of corporate finance*. (9th ed). New York: McGraw-Hill.
4. SVATOŠ, M. (2011). *Ekonomika agrárního sektoru*. Praha: ČZÚ.
5. SVOBODA, J., LOSOSOVÁ, J., & ZDENĚK, R. (2017). *Zemědělské dotace v Evropské unii*. Praha: Wolters Kluwer.

Odborná periodika: Zemědělská ekonomika, Agricultural Research Magazine, Zemědělec, Ekonom, aj.

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení rady (ES); Nařízení komise (ES).

Internetové odkazy: www.ec.europa.eu; www.mze.cz; www.csu.cz; www.strukturalnifondy.info. aj.

Vedoucí diplomové práce: Ing. Jaroslav Svoboda, Ph.D.
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání diplomové práce: 10. února 2021

Termín odevzdání diplomové práce: 15. dubna 2022

12

doc. Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (1)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlášení

Čestně prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Dále prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním diplomové práce, a to – v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátorů.

České Budějovice, 1. 9. 2022

Bc. Kateřina Munduchová

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce panu Ing. Jaroslavu Svobodovi, Ph.D. za odborné vedení, pomoc a rady při zpracování této práce.

OBSAH

Obsah	1
1 Úvod.....	3
2 Společná zemědělská politika EU.....	4
2.1 Evropská unie.....	4
2.2 Rozpočet EU	5
2.2.1 EU a Česká republika	7
2.3 Společná zemědělská politika	8
2.3.1 Charakteristika zemědělského sektoru EU	9
2.3.2 Cíle a základní principy	10
2.3.3 Reformy	11
2.3.4 Současná podoba.....	13
2.3.5 Financování.....	14
2.3.6 Dotace	15
3 Cirkulární ekonomika	17
3.1 Koncepce cirkulární ekonomiky	17
3.2 Cirkulární zemědělství	18
4 Metodika	21
5 Aplikace SZP v ČR.....	26
5.1 České zemědělství před vstupem do EU	26
5.2 České zemědělství po vstupu do EU	27
5.3 Výdaje na SZP EU	29
5.3.1 První pilíř	30
5.3.2 Druhý pilíř.....	38
5.3.3 Ostatní výdaje	40
5.3.4 Srovnání	41

6	Analýza vybraného podniku	43
6.1	Charakteristika společnosti	43
6.2	Průměrný podnik.....	47
6.3	Analýza poměrových ukazatelů	49
6.3.1	Úprava finančních dat.....	49
6.3.2	Výpočet ukazatelů.....	51
6.4	Strategický plán SZP na období 2023-2027.....	53
6.5	Korelační matice	54
6.6	Vyhodnocení výsledku a diskuse	55
7	Závěr	57
	Seznam použité literatury	58
	Seznam zkratk	64
	Seznam obrázků, tabulek a grafů.....	66
	Seznam příloh	68
	Summary.....	69
	Keywords	69
	Přílohy.....	65

1 ÚVOD

Diplomová práce „Společná zemědělská politika EU a její vliv na ekonomiku zemědělských podniků v komparaci cirkulární ekonomiky“ se zabývá především agrárními dotacemi, které jsou financovány buď z rozpočtu Evropské unie, nebo ze státní pokladny. Práce je rozdělena na dvě části. Cílem práce je analyzovat principy, cíle, fungování a financování společné zemědělské politiky EU. Následně zhodnotit její dopad na ekonomiku zemědělských podniků jako subjektu působící v rámci cirkulární ekonomiky.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části. V teoretické části je okrajově věnována pozornost vzniku Evropské Unie. Další podkapitola se již věnuje SZP, konkrétně se jedná o charakteristiku zemědělského sektoru EU, cíle a základní principy SZP, reformy a financování SZP. Poslední kapitola teoretické části práce je zaměřena na cirkulární ekonomiku obzvláště na cirkulární zemědělství. Praktická část se zabývá aplikací SZP v České republice. SZP je vystavěna na dvou pilířích. Do prvního pilíře spadají přímé platby a jsou hrazeny z evropského fondu EAGF. Pro financování druhého pilíře neboli Rozvoje venkova je určen fond EARFD. V práci je analyzován vývoj plateb prvního i druhého pilíře od roku 2004 do roku 2020, dále vývoj agrárních dotací a jejich dopad na finanční situaci subjektu X, a. s. včetně porovnání s průměrným podnikem ČR a EU.

SZP nahrazuje jednotlivé národní agrární politiky jednou společnou. V celé EU platí tedy jednotná pravidla pro zemědělce a existuje jednotný systém pro poskytování dotací. Subvence jsou nedílnou součástí finančních výkazů zemědělských společností všech velikostí. Finanční zemědělské podpory pomáhají hospodářům tlumit výkyvy v produkci a krýt vysoké náklady, což jim umožňuje stanovit nižší prodejní ceny.

Cirkulární ekonomika spočívá v uzavření řetězce prostřednictvím opakovaného zpracování materiálu. Ke změně z lineárního systému na kruhový systém vedlo zhoršování životního prostředí, vyčerpání přírodních zdrojů, změna klimatu a sociální problémy. Oběhové hospodářství v rámci SZP je řešeno v „Zelené dohodě pro Evropu“ tzv. „European Green Deal“ vydanou Evropskou komisí v roce 2019. Tato dohoda obsahuje strategii „od zemědělce ke spotřebiteli“ neboli „Farm to Fork“ a považuje ji za hlavní cestu, kterou je třeba následovat v udržitelnosti potravinového systému. Podle strategie je výzkum a inovace zásadní pro urychlení přechodu od lineárních systémů na udržitelné a inkluzivní potravinové řetězce.

2 SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA EU

„Představení Společné zemědělské politiky (SZP) je klíčové pro pochopení samotné evropské integrace vedoucí až k založení Evropské unie (EU). Je to nejstarší sektorová politika EU (založena v roce 1962) a také jedna z nejvíce integrovaných.“
(Lacina et. al, 2016, s.142)

2.1 Evropská unie

K prvotnímu sjednocení států v Evropě předcházely časté a krvavé války mezi sousedními státy, které vyústily v druhou světovou válku. S cílem zabránit dalším válečným konfliktům dochází v roce 1950 k založení Evropského společenství uhlí a oceli. Mezi šest zakládajících členů se řadí: Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo a Nizozemsko. O sedm let později roku 1957, podepsáním Římské smlouvy, vzniká Evropské hospodářské společenství (EHS), tak zvaný společný trh (EUROPA, 2021).

Na základě Smlouvy o Evropské unii, také známé jako Maastrichtská smlouva, v roce 1993 vzniká EU, která nahradila stávající organizaci EHS. Jedná se o politické a ekonomické nadnárodní uskupení jejímž cílem je spolupráce evropských států. Po vystoupení Spojeného království z EU dne 31. ledna 2020 sčítá uskupení 27 členských států s více než 500 miliony obyvatel (Ministerstvo vnitra ČR, 2021).

Unie funguje na nadnárodním principu to znamená, že se členové vzdávají části pravomocí a přesouvají je na orgány EU. Na základě zásady nadřazenosti má zároveň evropská legislativa vyšší váhu než vnitrostátní právní předpisy členských zemí, které nesmějí být s evropským právem v rozporu. Uvedená zásada platí pro všechny evropské akty (Lipovská, 2017).

Podle Laciny et. al (2016) čelí organizace tvrdé kritice a objevují se i spekulace o vystoupení některých členů. Navzdory tomu usilují o vstup do Unie další státy Evropy jako je Makedonie, Ukrajina či Srbsko. Podstatné však zůstává, že EU udržela růst životní úrovně obyvatel členských států a jejich vzájemnou mírovou spolupráci. Dále se také řadí mezi ekonomicky nejvyspělejší části světa.

Pod pojmem evropská integrace se rozumí proces propojování národních ekonomik. Dochází tak k odstraňování bariér pro pohyb zboží a služeb, toky kapitálu, mobilitu osob a především pracovní síly. Profesor Ballas rozdělil ekonomickou integraci do šesti stádií, které jsou uspořádány v takzvané integrační pyramidě (Lacina et. al, 2016).

V rámci evropské integrace lze vypíchnout tři velké posuny. Prvním pokrokem je zformování celní unie. Tato unie eliminuje tarify a kvóty vnitřního obchodu. Dále strategie jednotného trhu, která odstranila mnoho překážek a liberalizovala tok kapitálu. Nakonec zřízení hospodářské a měnové unie díky které dochází ke sloučení měny většiny členů EU (Baldwin & Wyplosz, 2013).

Vstupem do EU se členské státy zavazují k implementaci evropských politik a k přizpůsobení národní politiky evropským pravidlům a normám (Marek & Baun, 2010).

Druhy a oblasti pravomocí Unie upravuje Hlava I Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) tak zvaně Lisabonské smlouvy, která vstoupila v platnost dne 1. prosince 2009. Konkrétně se jedná o článek 2, jenž vymezuje oblasti spadající do výlučných a sdílených pravomocí s členskými státy nebo do koordinovaných politik (Úřední věstník EU, 2012).

Dle článku 3 se mezi výlučné politiky řadí celní unie, stanovení pravidel hospodářské soutěže nezbytných pro fungování vnitřního trhu, měnová politika pro členské státy (jejichž měnou je euro) a společná obchodní politika. Sdílenou pravomoc Unie s členskými zeměmi vymezuje článek 4 a uplatňuje se v oblastech jako je vnitřní trh, sociální politika, zemědělství a rybolov, životní prostředí, ochrana spotřebitele, doprava, transevropské sítě a další. Dále článek 6 zabývající se oblastmi, kde uskupení EU koordinuje nebo doplňuje činnost členských států (Úřední věstník EU, 2012).

Úplné znění Hlavy I Druhy a oblasti pravomoci Unie lze nalézt v Příloze 1: Smlouva o fungování Evropské unie.

Míra intervencí organizace do různých pásem se řídí zásadou subsidiarity, to znamená, že rozhodování má probíhat na takové úrovni, na které se co nejefektivněji může docílit konkrétních cílů. Tedy buď na evropské (nadmárodní), národní, regionální či místní rovině. Podle významu jsou poté politiky rozčleněny na výlučné, sdílené a doplňující neboli koordinované (Lacina et. al, 2016).

2.2 Rozpočet EU

Veškerá činnost Unie je financována z rozpočtu EU. Jedná se o hlavní nástroj financování výše uvedených politik. Největší položku příjmu tvoří příspěvky členských států, jejichž částka je vyjádřena určitým procentem z hrubého národního důchodu jednotlivých zemí. Druhou významnou položkou je dovozní clo. Největší část

peněžních prostředků je vynakládána na zemědělství a na strukturální operace představující finanční pomoc chudším regionům (König et. al, 2009).

Od roku 1988 se využívá dlouhodobý finanční plán EU neboli víceletý finanční rámec (VFR), který stanovuje výdajové limity. V rámci těchto limitů se poté sestavují jednotlivé roční rozpočty EU. Dne 17. prosince 2020 přijala Rada EU nařízení, kterým se stanovil VFR na období 2021-2027. V celkovém rozpočtu za uvedené období jsou zahrnuty i zdroje z nástroje Next Generation EU ve výši 750 miliard EUR. Tato částka má sloužit na podporu oživení po pandemii COVID-19 a dlouhodobých priorit EU. Celková hodnota poté činí 1 824,4 miliard EUR v cenách roku 2018 (Consilium, 2021).

Rozpočet na rok 2021 schválil Evropský parlament dne 18. prosince 2020. Suma celkových výdajů je vyčíslena ve výši 165,3 miliard EUR. Tabulka 1: Rozpočet na rok 2021, níže pod odstavcem, uvádí jednotlivé výdajové okruhy a výše výdajů včetně dotačních zdrojů z nástroje Next Generation EU, které činí 211 250,3 miliard EUR (Ministerstvo financí ČR, 2020).

Tabulka 1: Rozpočet na rok 2021 (v mld. EUR)⁽¹⁾

Výdajové okruhy ⁽²⁾	Částka ⁽³⁾
1. Jednotný trh, inovace a digitál ⁽⁴⁾	43 784,6
2. Koheze, odolnost a hodnoty ⁽⁵⁾	226 879,9
3. Přírodní zdroje a životní prostředí ⁽⁶⁾	66 525,6
4. Migrace a řízení hranic ⁽⁷⁾	2 278,8
5. Bezpečnost a obrana ⁽⁸⁾	3 404,6
6. Sousedství a svět ⁽⁹⁾	20 709,2
7. Evropská veřejná správa ⁽¹⁰⁾	10 448,3
Zvláštní nástroje ⁽¹¹⁾	1 470,8
Celkem⁽¹²⁾	375 501,8

⁽¹⁾Budget for the year 2021 (in CZK billion) ; ⁽²⁾Expenditure headings; ⁽³⁾ Sum; ⁽⁴⁾United market, innovation and digital; ⁽⁵⁾Cohesion, endurance and values; ⁽⁶⁾Natural resources and environment; ⁽⁷⁾Migration and border management; ⁽⁸⁾Security and defense; ⁽⁹⁾Neighborhood and world; ⁽¹⁰⁾European public administration; ⁽¹¹⁾Special instruments; ⁽¹²⁾Total sum.
Zdroj: Ministerstvo financí ČR, 2020, vlastní zpracování

2.2.1 EU a Česká republika

Referendum o vstup České republiky (ČR) do EU se konalo 13. a 14. června roku 2003. V referendu vyjádřilo 77,3 % českých občanů svůj souhlas a ČR tedy vstoupila spolu s několika dalšími státy do EU dne 1. května 2004. Ke konci roku 2007 přistoupila také k schengenskému prostoru.

Pánové Marek a Baun (2010) uvádí, že hlavními důvody pro vstup do organizace byly ekonomické přínosy členství. Jedná se především o větší příležitosti k obchodu a investicím prostřednictvím společného jednotného trhu. Dalším argumentem je přístup k evropským dotacím.

Vstupem do EU dochází ke zrušení celních kontrol na státních hranicích, čímž se splnila podmínka k volnému pohybu zboží. Vyjednávací pozice ČR jako člena největšího trhu světa významně posílila, než kdyby země figurovala samostatně. Přistoupení k schengenskému prostoru ulehčilo cestování nejen občanům ČR, ale také dopravcům zboží. Další výhoda plyne ze svobody pracovat a vzdělávat se na území jakéhokoliv státu z členských zemí. Zároveň členství přináší obyvatelům členských států občanství EU, které zahrnuje právo usazovat se na území Unie a právo na ochranu příslušnými orgány kteréhokoliv členského státu EU na území třetí země (Lacina et. al, 2016).

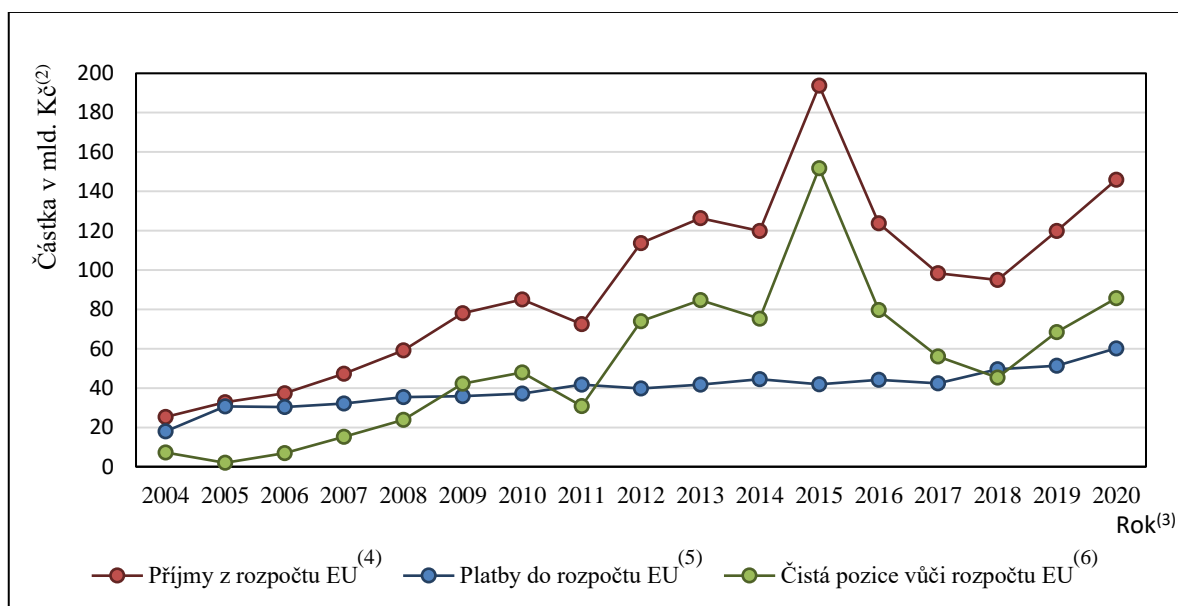
Odstranění obchodních bariér mělo za následek růst zahraničního obchodu a posílení jeho důležitosti. Zvýšil se i objem uzavřených transakcí mezi ČR a EU (Marek & Baun, 2010).

Dále Česká republika jednoznačně patří mezi čisté příjemce peněžních prostředků z EU. Vývoj takzvaně čisté pozice vůči EU, neboli rozdílu mezi odvedenou sumou do evropské pokladny a částkou, kterou z ní stát obdržel, zobrazuje graf 1: Vývoj čisté pozice ČR v letech 2004-2020¹. Během roku 2020 získala Česká země z rozpočtu EU příjmy ve výši 145,9 mld. Kč. Do rozpočtu odvedla částku 60,2 mld. Kč. Z toho vyplývá, že za rok 2020 obdržela o 85,7 mld. Kč více než odvedla. Od roku 2004 se jedná o druhou nejvyšší hodnotu čisté pozice, kterou způsobují především vysoké příjmy přijaté ze Strukturálních fondů a Fondu soudržnosti a také ze SZP EU (Ministerstvo financí ČR, 2021).

---

¹ Data použitá v grafu jsou uvedena v Příloze 2: Vývoj čisté pozice.

Graf 1: Vývoj čisté pozice v letech 2004-2020⁽¹⁾

⁽¹⁾Development of the net position in the years 2004 to 2020; ⁽²⁾Sum in CZK billion; ⁽³⁾Year; ⁽⁴⁾Revenues from the EU budget; ⁽⁵⁾Payments from the EU budget; ⁽⁶⁾Net position in relation to the EU budget. Zdroj: Ministerstvo financí ČR, 2021, vlastní zpracování

Každá mince má dvě strany, a to i členství v EU. Otevřením hranic vzrostl provoz na českých dálnicích téměř o 50 %, což má negativní dopad na životní prostředí. Současně obyvatelé obcí v blízkém okolí dálnic jsou vystavováni většímu hluku a výhody z vyjednávací pozice EU značně převyšuje nevýhoda z nutnosti podřídit se organizaci, tedy učinit jisté kompromisy. Nakonec je potřeba zmínit, že nemalé množství kvalifikovaných pracovníků odchází za prací právě do zahraničí (Lacina et. al, 2016).

2.3 Společná zemědělská politika

Společná zemědělská politika se řadí mezi podstatné prvky fungování EU. Jedná se o detailně propracovanou a nejdéle realizovanou společnou politiku. Návrh na její vytvoření podala Evropská komise (EK) v červnu 1960. Návrh byl přijat a SZP mohla vzniknout. Od roku 1962 začala být uplatňována (Svoboda et. al, 2017).

Přijetím SZP členské státy souhlasily s nahrazením jednotlivých národních agrárních politik jednou společnou. Z toho vyplývá, že existuje jeden systém dotací pro všechny zemědělské subjekty, jednotná pravidla pro zemědělskou produkci a marketing farmářských výrobků na vnitřním trhu nebo jedna úprava pravidel pro veřejnou soutěž (Lacina et. al, 2016).

König a kolektiv (2009) dále uvádí, že prostřednictvím realizace SZP dochází ke zvýšení objemu produkce potravin, čímž se Unie zařadila mezi přední exportéry. Také má značný podíl na vývoji zemědělského sektoru, přispěla ke stabilizování ekonomické situace na venkově členských států a zaručila životní úroveň farmářům.

Hlavním účelem této společné politiky je vytvoření podmínek, které evropským hospodářům poskytnou možnost vykonávat celou řadu činností ve společnosti jako je produkce potravin. Pomocí agrární strategie jsou zajištěny dodávky potravin pro celou populaci evropského společenství. Dále poskytuje rozsáhlý výběr dostupných, bezpečných a kvalitních zemědělských výrobků. Svými produkty a tradicemi je Evropa proslulá a vzhledem k neobyčejným zdrojům by se EU mohla stát hlavním aktérem ve světovém potravinovém zabezpečení (Lucemburk: Úřad pro publikace EU, 2017).

2.3.1 Charakteristika zemědělského sektoru EU

Zemědělství EU plní různé funkce, mezi které se zahrnuje pěstování plodin, chov zvířat za účelem produkce potravin, prodej zemědělských produktů, péče o přírodní prostředí a krajinu. Na území členských států se nachází mnoho regionů s odlišnými předpoklady pro agrární produkci a také v každém z nich jsou využívány jiné výrobní postupy. Agrární sektor Unie je založen na bezpečných a hygienicky nezávadných metodách šetrných k životnímu prostředí, protože úlohou zemědělců není pouze produkce potravin, ale i zachování krajiny. Odvětví lze označit za konkurenceschopné, neboť EU zaujímá vedoucí příčky na světovém trhu jako vývozce i jako dovozce (Fojtíková & Lebiezík, 2008).

Od počátku 90. let získává na důležitosti také produkce biopotravin, přičemž za biopotraviny se označují pouze výrobky, které obsahují minimálně 95 % ekologické složky. Pravidla pro označení výrobku s názvem „bio“ byla sloučena v roce 2007 (Fojtíková & Lebiezík, 2008).

V celém společenství je okolo 11 milionů zemědělských podniků a celý zemědělský sektor EU zaměstnává přes 44 milionů evropských obyvatel. V potravinovém řetězci tvoří hospodáři hlavní článek. Pro mladé lidi však není práce v agrárním sektoru atraktivním zaměstnáním, a proto se počet farmářů snižuje. Udržet v odvětví mladé zemědělce je důležité pro rozvoj venkova v EU (Lucemburk: Úřad pro publikace EU, 2017).

2.3.2 Cíle a základní principy

Cíle SZP jsou stanoveny hned při vzniku této politiky. Je jich celkem pět a původní cíle podle Svobody a kolektivu (2017) jsou:

- zvýšení produktivity zemědělství,
- zajištění přiměřené životní úrovně farmářům,
- stabilizování trhů,
- obstarání dostatečného objemu potravin pro obyvatelé,
- zajištění spotřebitelům potravin za rozumné ceny.

Některé úmysly lze však těžko sloučit. Například druhý bod předpokládá dotace a dražší potraviny a je tedy v rozporu s posledním bodem, kdy je zřejmé, že spotřebitelé upřednostňují nižší ceny (König et. al, 2009).

Navzdory tomu, se podařilo zajistit ustálené příjmy farmářům a stabilní ceny spotřebitelům. Politika také přispěla k rozvoji agrární produkce a zajistila soběstačnost obchodu s potravinami (Fojtíková & Lebieczik, 2008).

Postupem času některé cíle již byly naplněny, a proto se současné záměry odlišují od těch původních. Účelem nynější SZP je mimo jiné podpora farmářů, pomoc při řešení problémů vzniklých klimatickými změnami a změnami závislých na udržitelném hospodaření se zásobami přírodních zdrojů. Rovněž usiluje o udržení hospodářství ve venkovských oblastech, zachování venkova a typů krajiny na území EU (Evropská komise, 2021a).

König a kolektiv (2009) dodává, že již na konci 60. let bylo zřejmé, že má agrární politika neblahý dopad na životní prostředí. Z toho důvodu se mezi cíle SZP začleňují nové záměry týkající se životního prostředí. Nakonec Štol (1999) uvádí, že struktura cílů se mění z hlediska významnosti dílčích záměrů a současně bere ohled na nově vznikající aspekty, které nabývají na důležitosti.

Pro dosažení záměrů SZP bylo potřeba zpracovat funkční mechanismy, které by zajistily řízení výroby a prodej zemědělské produkce. Mechanismus je založen na třech základních principech. Jedná se o princip jednotného trhu, preference společenství a zásada finanční solidarity. Kromě uvedeného mechanismu se využívají pro regulaci trhu regulační nástroje jako je produkční kvóta nebo exportní subvence (König et. al, 2009).

Společný trh je spojován s volným pohybem výrobků v rámci států Unie a společnými cenami agrární produkce, jejichž výši každý rok navrhuje EK a určuje Rada ministrů. Komunitární preference spočívá v upřednostňování výrobků, které jsou vyprodukovány na území států EU. Jedná se o hájení evropských zemědělců před konkurenčními zahraničními subjekty nabízející levnější zboží. Ochrana před levným dovozem je zajištěna dovozním clem na importované výrobky a podporou evropského exportu vývozními dotacemi. Poslední zásada předpokládá, že se všechny členské země podílejí rovným dílem na úhradě vzniklých nákladů společné politiky nezávisle na výkonnosti jejich zemědělství pomocí členských příspěvků do rozpočtu společenství (Fojtíková & Lebiezík, 2008).

Na základě implikace realizace prvních dvou uvedených principů lze SZP charakterizovat jako protekcionistickou neboli ochranářskou politiku, která diskriminuje zahraniční zemědělské producenty ze třetích zemí. Je to jeden z hlavních důvodů, proč se SZP řadila mezi nejkonfliktnější aktivity EU. Nejčastější konflikty mělo společenství s USA. Dalším problémem SZP byl velký rozsah vynakládaných finančních prostředků (Svoboda et. al, 2017).

2.3.3 Reformy

Současná podoba SZP má velmi komplikovanou a spletitou formu, které předcházelo několik reforem. Kombinace rozpočtového omezení a tlak zahraničních obchodních partnerů především zmiňovaného USA v předchozím oddílu, vedly k významné reformě v 90. letech 20. století takzvaně k McSharryho reformě (Baldwin & Wyplosz, 2013).

Baldwin & Wyplosz (2013) popisují původní SZP jako politiku založenou na minimálních cenách garantovaných pro zemědělce vyšších o 50 až 100 % oproti světovým cenám. EU stanovila tyto ceny pro hlavní zemědělské produkty jako jsou obiloviny, mléčné výrobky nebo hovězí maso. Tato úroveň cen byla zajištěna vykupováním přebytku produkce státem. Lacina et. al (2016) doplňuje, že se farmáři v případě garantovaných cen zaměřili právě na komodity s apriorní výkupní cenou, neboť měli jistý očekávaný výnos. Uvedená skutečnost vedla k vyšší nabídce těchto komodit a převyšovala skutečnou poptávku. Přebytky poté byly exportovány s použitím vývozních subvencí hrazených z rozpočtu Unie a docházelo k navyšování nákladů SZP.

Během osmdesátých let nastaly situace, kdy EU nebyla schopna sestavit vyrovnaný rozpočet z důvodu zvyšujících se výdajů na zemědělství. V roce 1988 se proto zavádí

nový zdroj financování rozpočtu, a to z hrubého národního produktu (HNP) členských států společenství, přičemž nesmí vzrůst výdaje na SZP a překročit 0,74 % meziročního zvýšení HNP EU. Také dochází ke snížení intervenčních hodnot o 3 % a k přijetí administrativních ustanovení s cílem redukce agrární produkce (Svoboda et. al, 2017).

Prostřednictvím McSharryho reformy v roce 1992 přechází SZP od podpory cen k systému podpor příjmů hospodářů ve formě přímých plateb. Tyto platby mají farmářům kompenzovat ušlý zisk způsobený snížením cen. Kromě toho přibyla nová opatření týkající se uvádění půdy do klidu, podpor zalesňování a dílčích způsobů využití pozemku, pestrost pěstovaných plodin a ekologické normy pro použití hnojiv, pesticidů a jiných chemických látek (Štěrbová et. al, 2013).

Na McSharryho reformu navazuje reforma pojmenovaná podle dokumentu Agenda 2000. O další reorganizaci je rozhodnuto na zasedání Evropské rady v Berlíně v roce 1999, která obsahuje následující prvky:

- redukce cenových podpor u konkrétních komodit, například obiloviny (o 15 %) či hovězí (o 20 %) a od roku 2005 také mléko (o 15 %), se záměrem zaručit konkurenceschopnost evropského zemědělství,
- zabezpečit životní standard zemědělcům pomocí nevázaných příspěvků k příjmům na rozsahu výroby,
- podpora tržního zaměření farmářů, což má význam pro účast EU v mezinárodním obchodu s potravinami,
- kladení většího důrazu na produkci nezávadných a kvalitních potravin s ohledem na péči o krajinu a zvířata,
- zahrnutí ekologických úmyslu do SZP,
- péče o rozvoj venkova za účelem zajištění evropského kulturního dědictví (Fojtíková & Lebieczik, 2008).

V roce 2003 dochází k další reformě takzvaně Fischlerova reforma. Mezi hlavní změny patří odpoutání podpor pro zemědělce od množství a druhu produkce, převedení prostředků přímých plateb na podporu rozvoje venkova, zabezpečení ochrany životního okolí a podmínek pro dobytek, zlepšení bezpečnosti a kvality potravin a nahrazení jednotlivých plateb na farmu jednou částkou, jejíž výše je odvozena od plateb v minulosti, od množství obdělávané půdy v hektarech nebo obou uvedených (Štěrbová et. al, 2013).

Nezbytným posílením ochrany životní krajiny se zabývá reforma z roku 2013 „zelené platby“ tzv. „greening“, která určuje formu SZP až do roku 2020. Zemědělci mají nárok na základní obnos peněžních prostředků, který je stanovený na jeden hektar. Při dodržení vymezených podmínek mají dále nárok na doplňkovou podporu, která slouží jako náhrada vynaložených výdajů na ochranu přírody. Výše je stanovena jako 30 % ze základní platby. Nárok na částku má každý farmář, který pěstuje více druhů plodin a spravuje ekologické zóny např. trvalé travní porosty. Od roku 2015 jsou zrušeny mléčné kvóty a od roku 2017 cukerné kvóty. Nakonec je zhotovena „krizová rezerva“ ve výši 400 miliard EUR na úhradu dopadů mimořádných událostí v agrárním sektoru například na nízké ceny, záplavy, požár a další přírodní katastrofy. Nevyužité prostředky se vyplácí v následujícím roce v podobě přímých plateb zemědělcům (Lacina et. al, 2017).

Dne 1. červa 2018 podává EK návrh zabývající se budoucností SZP. Jedná se o nastínění směru, kterým se bude politika ubírat. Cílem je účinnější politika a její snazší interpretace. Zároveň budou do SZP zahrnuty záměry plynoucí ze „Zelené dohody pro Evropu“ v oblasti udržitelnosti. Uvedená dohoda řeší změny klimatu, zhoršování životního prostředí a program oživení po pandemii COVID-19. Jeden ze záměrů „Zelené dohody“ je například dosáhnout do roku 2050 nulových emisí skleníkových plynů. Platnost nové reformy je plánována od 1. ledna 2023 (Evropská komise, 2021_a).

2.3.4 Současná podoba

Společná agrární politika se dělí na dva pilíře. První pilíř se zaměřuje na přímé platby zemědělcům a druhý pilíř na rozvoj venkova (Baldwin & Wyplosz, 2013).

V dnešní době je poskytnutí přímých plateb vázáno na splnění předpokladů aktivního zemědělce a zároveň od roku 2013 spadají do prvního pilíře i zelené platby. Pokud chtějí zemědělci získat nárok na výplatu přímých plateb, musí splnit povinné podmínky hospodaření a zároveň požadavky pro dobrý agrární a environmentální stav. Nejvýznamnější dopad reformy je znát na prvním pilíři, zatímco druhý pilíř téměř žádnými úpravami neprošel (Michalčáková, 2018).

První pilíř se tedy zabývá podporou cen a příjmů pro hospodáře a druhý pilíř slouží k rozvoji venkovské společnosti, jehož součástí jsou podpory týkající se zlepšení kvality zemědělských produktů či výrobních postupů, modernizace agrárního sektoru nebo

krytí výdajů vynaložených ke zlepšení blahobytu dobytka (Baldwin & Wyplosz, 2013). Lacina a kolektiv (2016) dále doplňují, že na platby z těchto podpor nevzniká právní nárok. Oprávnění na jejich vyplacení je založeno na iniciativě jednotlivých zemědělců nejčastěji na základě projektu.

2.3.5 Financování

Podle Svobody a kolektivu (2017) je společná agrární politika financována z evropského rozpočtu prostřednictvím dvou fondů, Evropský zemědělský záruční fond (EAGF – European Agricultural Guarantee Fund) a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EARFD – European Agricultural Fund for Rural Development).

V průběhu 30. let se podíl rozpočtu SZP na rozpočtu EU snižoval a nyní je na SZP vynaloženo zhruba 30 % (Lucemburk: Úřad pro publikace EU, 2017)². EK (2021) upřesňuje, že platby z evropského rozpočtu si spravuje každý členský stát samostatně na vnitrostátní úrovni. Zároveň jsou státy povinny zveřejňovat data o příjemcích peněžních prostředků v rámci s unijními pravidly transparentnosti.

Na období mezi roky 2021 a 2027 navrhla EK rozpočet SZP ve výši 365 miliard EUR. Země EU mají možnost převést 15 % prostředků z prvního pilíře do druhého pilíře. Členské státy si tedy upravují politiku tak, jak lépe vystihuje konkrétní zemědělský sektor. Dalších 15 % lze převést z důvodu realizace enviromentálních opatření. Současně se počítá s částkou 10 miliard EUR, která bude vynaložena na výzkumný program Horizont Evropa (Lucemburk: Úřad pro publikace EU, 2018).

Fondy EU poskytují dotace a jiné finanční nástroje například úvěry, záruky a kapitálové vstupy. Finanční nástroje v porovnání s dotacemi mají jisté výhody jako je například rychlejší vyřízení žádosti. Za určitých podmínek je možná i kombinace těchto nástrojů s dotacemi. Stát je zároveň prostřednictvím návratných finančních nástrojů schopný podpořit více projektů (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2021).

Kromě finančních nástrojů lze využít i nástroje nepřímé. Mezi tyto nástroje se řadí podpora zdravých potravin ve vzdělávacích zařízeních například mléko či ovoce, podpora průzkumu trhu kvalitních produktů a potravin. Nepřímou podporou jsou také systémy chráněných označení EU (Lacina et. al, 2016).

---

² Obrázek 2: Výdaje EU na SZP v % od roku 1980 do současnosti se nachází v Příloze 3 na konci dokumentu

2.3.6 Dotace

Dotace neboli subvence představují část veřejných výdajů, které vláda poskytuje právnickým nebo fyzickým osobám. Obecně se poskytují v následujících podobách:

- běžné dotace – financování provozních potřeb,
  - dotace účelové – na předem vymezený účel,
  - dotace neúčelové – nejsou vázány na konkrétní účel,
- investiční dotace – financování konkrétní investice (Boháčková et. al, 2011).

Subvence poskytované do zemědělství představují peněžní hodnotu transferů udělenou na základě zemědělské politiky s posláním naplnění jejích cílů (Boháčková et. al., 2011).

Podle Svobody et. al (2017) jsou subvence v zemědělství podstatným zdrojem příjmů pro zemědělce, obzvláště pokud hospodaří v méně příznivých oblastech. Důvodem je charakter výroby odvětví, který způsobuje, že hospodaří nemusí být schopni odpovídajícím způsobem reagovat na změny buď cen produkce, nebo výrobních vstupů do zemědělství.

Podle Strnadové (2019) musí příjemce dotací splňovat řadu podmínek a povinností pro jejich získání. Peněžní prostředky je nutné vynaložit na poskytnutý účel. Příjemce finanční podpory může být podroben kontrole různých kontrolních orgánů. V případě nepříznivých výsledků může příjemce o dotace přijít nebo bude muset jejich část vrátit.

Pro evropské farmáře je velmi důležité znát dění v EU, které ovlivňuje jejich podnikání. Znalost nových podmínek SZP dává zemědělcům možnost získat konkurenční výhodu a lépe se přizpůsobit dané situaci (Michalčáková et. al, 2015).

Kritérium aktivního zemědělce

Uvedené kritérium je specifikované v Nařízení evropského parlamentu a rady (EU) č. 1307/2013 ze dne 17. prosince 2013, které upravuje pravidla pro přímé platby hospodářům (Úřední věstník EU, 2013).

Článek 9 zmíněného nařízení definuje aktivního zemědělce. Přímé platby se tedy neposkytují fyzickým nebo právnickým osobám, jejichž zemědělské plochy tvoří většinou trvalý porost a na kterých nevykonávají minimální činnost stanovenou členskými státy. Dále pokud provozují letiště, železnice, vodárny služby v oblasti

nemovitostí, stálé sportovní a rekreační střediska. Stejná podmínka platí i pro skupiny fyzických nebo právnických osob (Úřední věstník EU, 2013).

V ČR podnikatelský subjekt prokazuje minimální činnost dokázáním následujících skutečností. Roční částka dotací musí tvořit minimálně 5 %, nebo příjmy z agrární činnosti musí činit alespoň třetinu celkových příjmů. Za příjmy plynoucí ze zemědělství se považuje chov dobytka, plemenářské činnosti, pěstování plodin včetně jejich sklizně, nebo udržování zemědělských ploch. Do výnosů se také povinně zahrnují podpory EU a vnitrostátní subvence s výjimkou peněžních prostředků související s lesnictvím. (Michalčáková et. al, 2015).

Podmínka aktivního zemědělce se posuzuje podle výše nároku na přímé platby. Pokud má farmář nárok na nižší částku, než je 5 000 EUR, je brán automaticky za aktivního zemědělce. Z toho vyplývá, že uvedené kritérium se posuzuje pouze u příjemce částky, která převyšuje 5 000 EUR (Svoboda, et. al, 2017).

Nakonec Michalčáková a kolektiv (2015) zdůrazňují, že pokud žadatel nesplní kritérium aktivního zemědělce je jeho žádost zamítnuta.

Zemědělský podnikatel

Pojem zemědělský podnikatel upravuje zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství v § 2e Podnikání v zemědělství. Tento zákon definuje tuto osobu jako fyzickou, nebo právnickou osobu, která má v plánu provozovat agrární výrobu jako soustavnou a samostatnou činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku (Sbírka zákonů, 1997).

Subjekt, který žádá o vyplacení přímých plateb, musí splňovat podmínku zemědělského podnikatele podle uvedeného zákona. V případě nesplnění tohoto požadavku je žádost opět zamítnuta. Tato podmínka byla v roce 2021 vypuštěna.

Cross-compliance

System cross-compliance byl zaveden v roce 2003 Fischlerovou reformou. Tento systém navázal vyplacení podpor na plnění určitých kritérií týkajících se životního prostředí, dobrých životních podmínek pro zvířata, veřejného zdraví včetně zdraví zvířat a rostlin. Musí je splňovat všichni žadatelé o podpory a v případě jejich nedodržení mohou příjemci dotací být ze systému vyřazeni, nebo dojde ke snížení výše dotace v závislosti na závažnosti porušení předpisů cross-compliance (Michalčáková et. al, 2015).

3 CIRKULÁRNÍ EKONOMIKA

Cirkulární ekonomika neboli oběhové hospodářství je nedílnou součástí konceptu udržitelného rozvoje. Zabývá se zlepšením kvality životního okolí a humánní existence pomocí zvyšování efektivity produkce a využívání odpadů jako zdrojů (Šulc, 2018).

3.1 Koncepce cirkulární ekonomiky

Oběhové hospodářství se snaží, aby z ekonomiky zmizely klasické lineární řetězce, kdy je surovina přeměněna na výrobek a ten po době použitelnosti odvezen na skládku. Lineární posloupnost výroby má být nahrazena cirkulárními (kruhovými) výrobními řetězci, které zajišťují oběh znovu využitelnými materiály (Kislingerová et. al, 2021).

Přidaná hodnota produktů se zachovává v oběhu, co nejdéle a zároveň dochází ke snižování množství odpadu. Jakmile produkt dosáhne maximální doby životnosti, zůstává v hospodářství jako zdroj, aby mohl být opakovaně zpracováván a vytvářet tak další hodnotu. Přeměna odpadu je jeden ze způsobů, jak lze uzavřít kruh – obrázek 1: Oběhové hospodářství (Moldan, 2020).

Obrázek 1: Oběhové hospodářství⁽¹⁾

⁽¹⁾Circular economy; ⁽²⁾Raw materials; ⁽³⁾Design; ⁽⁴⁾Production, remanufacturing; ⁽⁵⁾Distribution; ⁽⁶⁾Consumption, use, reuse, repair; ⁽⁷⁾Collection; ⁽⁸⁾Recycling; ⁽⁹⁾Waste.

Zdroj: Moldan, 2018, str. 151

Cirkulární ekonomiku lze aplikovat ve vztahu k nakládání s odpadem, při volbě obnovitelných a udržitelných zdrojů nutných k zhotovení produktů nebo k poskytnutí

služeb, prodloužení doby životnosti výrobku a jeho zpracování po uplynutí této doby, odklonění od výlučného vlastnictví k využívání pronájmu či sdílení (Stonawská, 2021).

EU se zavázala redukovat vznik zbytků, recyklovat odpad a vytvořit z něj podstatný zdroj materiálu, získávání energie z nerecyklovatelných surovin a zcela odstranit skládkování. V některých členských státech Unie se již podařilo snížit skládkování z 90 % na méně než 5 % a v některých regionech zvýšit míru recyklace na 85 %. Bohužel existují i země se situací opačnou, kdy se na skládky dováží čím dál více odpadu a míra recyklace odpadu nedosahuje ani 5 % (Moldan, 2018).

Plán pro naplnění konceptu cirkulární ekonomiky schvaluje EK v roce 2018 prostřednictvím souboru známého jako Ambiciózní paket EU pro cirkulární ekonomiku. Na základě dokumentu jsou stanoveny cílové hodnoty opětovného použití a recyklace, například do roku 2025 má činit míra recyklace 55 % a do roku 2035 65 %. Dále existují cílové hodnoty i pro konkrétní typy materiálů jako je 85 % pro papír a lepenku, 80 % pro kovy nebo 75 % pro sklo (Švecová & Veber, 2021).

V ČR jsou již zavedeny ekonomické nástroje pro nákladově efektivní nakládání s odpady, ale nejsou vytvořeny vhodné podněty na jejich dodržování. Nízkými poplatky za komunální odpad nelze motivovat obyvatelé státu k omezování produkce odpadů a k jeho recyklaci. Stejně tak nízkými daněmi za skládkování (OECD, 2018).

3.2 Cirkulární zemědělství

Intenzivní zemědělství může vést ke zvýšení emisí skleníkových plynů či k erozi půdy, dále ke ztrátě přirozeného prostředí nebo biologické rozmanitosti, odlesňování a kontaminaci spodních vod (Lucemburk: Úřad pro publikace EU, 2020).

V cirkulárním zemědělství jsou všechny kroky potravinového systému od pěstování, sklizně, balení, zpracování, přepravy, marketingu, konzumace a likvidace potravin navrženy s ohledem na podporu udržitelného rozvoje. Integrace rostlinného a živočišného hospodářství a ekologického zemědělství, agrolesnictví a recyklace vody a opětovného využití odpadních vod je klíčovým prvkem modelu oběhového zemědělství, jehož cílem je snížit emise CO₂, efektivněji využívat přírodní zdroje a výrazně omezit využívání vstupů (Sv. Helgason et. al, 2021).

V rámci SZP je oběhové hospodářství řešeno v „Zelené dohodě pro Evropu“ z roku 2019, kterou vydala EK. Dohoda obsahuje strategii „od zemědělce ke spotřebiteli“ neboli, která má přispět k dosažení cirkulární ekonomiky (Stonawská, 2021).

Cirkulární zemědělství spočívá především ve využívání biologicky rozložitelných odpadů (BRO) neboli v bioekonomice (Stonawská, 2021).

EU definuje bioekonomiku jako hlavní stanovisko pro řešení současných ekologických nebo energetických výzev. Jejím základem je zemědělský, lesnický, potravinářský nebo chemický průmysl. Bioekonomika se snaží zhodnotit vedlejší produkty biologické výroby a její zbytkový odpad neboli bioodpad (Milerová Prášková et. al, 2019).

Součástí bioekonomiky je bioenergetika. Biomasa je nejvýznamnějším dostupným segmentem obnovitelné energie. Agrární sektor, potravinářství nebo chov hospodářských zvířat produkuje velké množství biologického odpadu, který lze efektivně využít k výrobě bioplynu. Bioplynem se rozumí plyn produkovaný blíže neurčitým biologickým druhem a představuje zdroj elektrické energie, tepla nebo paliv v dopravě, neboť obsahuje 70 % metanu, což je hlavní složka zemního plynu. K jeho výrobě dochází v bioplynových stanicích (BPS), kde v hlavní části (fermentor nebo reaktor) se promíchává a zahřívá zředěná a rozmělněná biomasa. Při tomto procesu dochází k rozkladným procesům a k produkci bioplynu (Papež, 2015).

Digestát je zbytková nezávadná látka po fermentačním procesu. Jedná se o nejvhodnější způsob hnojení, jelikož navrátí do půdy snadno přípustné živiny pro rostliny a mikroorganismy. Kvalita digestátu odpovídá kvalitě vstupních surovin, které jsou v BPS zpracovávány. Díky vysokému obsahu rychle využitelného amonného dusíku v digestátu, lze touto alternativou nahradit i minerální hnojiva (Smatanová, 2012).

Dále BPS zpracovávají průmyslové a komunální bioodpady. Dělí se tedy na zemědělské, průmyslové a komunální. Průmyslové BPS zpracovávají kal z čističek odpadních vod, kde provozovatelem je nejčastěji město. Komunální BPS využívají jako zdroj bioplynu komunální bioodpady a odpady z domácností. Do skupiny BPS se řadí i skládkový plyn, který běžně vzniká na skládkách odpadů (Hobrland, 2019).

Používáním biopaliv lze dosáhnout snížení skleníkových plynů. V benzínových motorech se může využívat zemědělský bioethanol vyráběný technologií alkoholového kvašení z biomasy a v dieselových motorech bionafta, která se vyrábí z olejnin (BIOHEC-LIFE, 2017). Moravec (2017) doplňuje, že další možnost, jak snížit emise skleníkových plynů, nabízí elektromobilita. V rámci agrárního sektoru se připravuje elektrotraktor, který na jedno nabití dokáže pracovat až 5 hodin.

Podle švýcarské studie může bioenergetika v kombinaci se zachycováním a ukládáním karbonu odstranit uhlík z atmosféry. Bioenergetika by poté mohla nejen předcházet emisím skleníkových plynů z fosilních paliv, ale produkovala by dokonce „záporné“ emise (Doležal, 2021).

Podle Stonawské (2021) činí podíl obnovitelných zdrojů energie na celkové spotřebě ČR méně než 15 %. Největší podíl na spotřebě obnovitelné energie má biomasa ve výši 90 %. V současnosti je v ČR 400 zemědělských BPS. Biomasa se využívá také na výrobu pevných tvarovaných paliv (pelet), kapalných biopaliv a na přímé spalování. Nedílnou součástí oběhového hospodářství je dále výroba organických hnojiv jako jsou komposty z biologicky rozložitelných komunálních odpadů nebo digestát.

4 METODIKA

Cílem diplomové práce je analyzovat principy, záměry a fungování společné zemědělské politiky EU. Následně zhodnotit její dopad na ekonomiku zemědělských podniků jako subjektů působících v rámci cirkulární ekonomiky. Oběhové hospodářství v rámci SZP je řešeno v „Zelené dohodě pro Evropu“ z roku 2019, kterou vydala EK.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části. V teoretické části je nejdříve věnována pozornost evropské integraci a vzniku Evropské Unie. Veškerá činnost EU je financována z rozpočtu EU a jedná se o hlavní nástroj financování SZP a dalších politik. Další podkapitola se již věnuje SZP a rozebírají se témata jako je charakteristika zemědělského sektoru EU, cíle a základní principy SZP, reformy či financování SZP. Problematiku SZP uzavírá oddíl dotace, kde jsou popsány aktuálně platné podmínky pro získání subvence. Poslední kapitola teoretické části práce je zaměřena na cirkulární ekonomiku obzvláště na cirkulární zemědělství.

Praktická část se již zabývá aplikací SZP v České republice. Na úvod této části je analyzováno české zemědělství před vstupem do EU a po vstupu do EU. Od vstupu do EU plynou do ČR finanční prostředky z evropských fondů. Zprostředkováním finanční podpory z evropských fondů EAGF a EARFD je hlavní úkol Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF). SZP je vystavěna na dvou pilířích. V práci je analyzován vývoj plateb prvního i druhého pilíře od roku 2004 do roku 2020, dále vývoj agrárních dotací a jejich dopad na finanční situaci ve vybraném zemědělském podniku včetně porovnání s průměrným podnikem ČR a EU. Pro účely diplomové práce je analyzována zemědělská akciová společnost, která se nachází v kraji Vysočina. Vedení společnosti si nepřejde, aby byl zveřejněn skutečný název firmy a z toho důvodu bude společnost prezentována jako X, a. s.

Zdroje dat

K vykreslení grafů v kapitole 5 bylo nutné vyhledat data v jednotlivých výročních zprávách SZIF s výjimkou oddílu 5.3.4 Srovnání, kdy jsou údaje dostupné na stránkách Evropské komise (ec.europa.eu). Informace a finanční údaje o podniku jsou čerpána z veřejného rejstříku a sbírky listin (or.justice.cz) a ze seznamu příjemců dotací SZIF.

Data pro analýzu průměrného zemědělského podniku jsou čerpána ze zemědělské účetní datové sítě neboli z FADN, která byla zřízena v ČR rozhodnutím ministra zemědělství

v roce 2003. Jedná se o nástroj EK pro posuzování příjmů a hospodářské činnosti zemědělských podniků. FADN obsahuje data dvou typů agrárních subjektů. Právnícké osoby (velké farmy) o průměrné velikosti cca 1 000 ha a druhou skupinu tvoří individuální (rodinné) farmy. Do FADN CZ je zahrnuto přibližně 1 200 agrárních společností (FADN CZ, 2021).

V databázi FADN se číselné hodnoty uvádí v eurech. Finanční data společnosti X, a. s. jsou přepočtena na základě směnných kurzů vyhlášených Českou centrální bankou k poslednímu dni v roce tedy k 31.12.

Tabulka 2: Směnné kurzy⁽¹⁾

31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019
27,02	25,54	25,725	25,41

⁽¹⁾Exchange rate; Zdroj: vlastní zpracování

Stanovení hypotéz

1. Společná zemědělská politika Evropské Unie je plně financována z Evropského zemědělského záručního fondu a z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova.

První uvedená hypotéza je potvrzena nebo vyvrácena na základě posouzení finančních dat Státního zemědělského intervenčního fondu. Cílem daného předpokladu je ověřit zdroj finančních prostředků poskytovaných v rámci Společné zemědělské politiky.

2. Průměrný podnik České republiky čerpá v rámci Společné zemědělské politiky nejvíce finančních prostředků ze všech členských států Unie.

Pro ověření druhé domněnky je využita zemědělská účetní datová síť, kdy získaná data jsou následně mezi sebou navzájem porovnána a vyhodnocena. Účelem této hypotézy je získat komplexní přehled o platbách dotací plynoucích i do jiných členských států a zjistit, zda částky plynoucí do České republiky jsou ve vztahu k ostatním vyplaceným sumám relevantní.

3. Neexistují žádné rozdíly ve vyplacených částkách v rámci prvního pilíře mezi vybraným subjektem a průměrným podnikem České republiky na hladině významnosti 5 %.

Pro ověření hypotézy je nutné zjistit, zda existují rozdíly v rozptylech obou souborů. Následně je možné provést dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů nebo s nerovností rozptylů. Porovnáním testové hodnoty s kritickou hodnotou lze danou hypotézu

zamítnou nebo potvrdit. K provedení testu je využit počítačový program Microsoft Excel.

Ukazatelé finanční analýzy

Účelem finanční analýzy je zhodnotit celkovou finanční situaci podniku. Jedná se o nedílnou součást finančního řízení a pomáhá odhalit, zda je společnost schopna generovat dostatečný zisk, splácet své závazky, zda má optimální kapitálovou strukturu či zda využívá efektivně stálá aktiva. K základním metodám, které se využívají při finanční analýze patří analýza stavových, tokových, rozdílových a poměrových ukazatelů (Knápková et. al, 2017).

Poměrové ukazatelé vycházejí z účetních výkazů (rozhava, výkaz zisků a ztrát, ...) a vznikají poměrem dvou veličin. Do této skupiny ukazatelů se řadí ukazatelé finanční výkonnosti (rentability a aktivity), finanční stability (likvidity a zadluženosti), kapitálového trhu, provozní ukazatelé a ukazatelé založené na cash flow.

Rentabilita celkových aktiv (ROA) představuje výnosnost celkových aktiv neboli celkovou efektivitu firmy. Ukazatel tedy odráží celkovou výnosnost kapitálu bez ohledu na jeho zdroj financování (Kislingerová, 2008).

$$ROA = \frac{\text{provozní zisk}}{\text{celková aktiva}} * 100 \quad (1)$$

Rentabilita vlastního kapitálu (ROE) uvádí kolik čistého zisku připadá na peněžní jednotku investovaného kapitálu. Ukazatel tedy poskytuje informace o výnosnosti kapitálu vloženého vlastníky nebo akcionáři do společnosti (Knápková et. al, 2017).

$$ROE = \frac{\text{čistý zisk}}{\text{vlastní kapitál}} * 100 \quad (2)$$

Rentabilita tržeb (ROS) neboli ziskové rozpětí slouží ke stanovení ziskové marže. Ukazatel vyjadřuje schopnost podniku generovat zisk při dané úrovni tržeb (Růčková, 2008).

$$ROS = \frac{\text{provozní zisk}}{\text{výnosy}} * 100 \quad (3)$$

Nákladovost (n) je ukazatel, který vztahuje náklady na jednotku objemu tržeb. U prosperujících podniků je hodnota menší než 1 (Martinovičová et. al, 2019).

$$n = \frac{\text{náklady}}{\text{výnosy}} \quad (4)$$

Celková zadluženost neboli ukazatel věřitelského rizika je základní ukazatel zadluženosti a jedná se o poměr cizího kapitálu a celkových aktiv. Výsledná hodnota vyjadřuje finanční závislost organizace a obecně platí čím vyšší tím větší riziko pro věřitele (Růčková, 2008).

$$\text{Celková zadluženost} = \frac{\text{cizí kapitál}}{\text{celková aktiva}} * 100 \quad (5)$$

Běžná likvidita ukazuje, kolikrát pokrývají oběžná aktiva krátkodobé závazky podniku. Poskytuje tedy informace o tom, zda je společnost schopna uspokojit své věřitele, pokud smění veškerá oběžná aktiva na hotovost. Doporučená hodnota se pohybuje v rozmezí 1,5-2,5 (Růčková, 2008).

$$BL = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (6)$$

Gurčkův index

Gurčkův index neboli G-index se řadí mezi bankrotní modely. Kromě předpovědi bankrotu, umožňuje model rozlišit podniky agrární prvovýroby na prosperující a neprospující. G-index se počítá na základě následujícího vzorce:

$$G = 3,142 * x_1 + 2,226 * x_2 + 3,277 * x_3 + 3,149 * x_4 + 2,063 * x_5 \quad (7)$$

kde:

- $x_1 = \frac{\text{nerozdělený zisk}}{\text{aktiva}}$,
- $x_2 = \frac{\text{výsledek hospodaření před zdaněním}}{\text{aktiva}}$,
- $x_3 = \frac{\text{výsledek hospodaření před zdaněním}}{\text{celkové výnosy}}$,
- $x_4 = \frac{\text{provozní cash flow}}{\text{aktiva}}$,
- $x_5 = \frac{\text{zásoby}}{\text{celkové výnosy}}$.

Pokud je $G \geq 1,8$ jedná se o prosperující podnik. Průměrný podnik se nachází v intervalu (0,6;1,8) a v případě, že je $G \leq 0,6$ označí se podnik jako neprospující (Gurčík, 2002).

Korelační matice

Korelace vyjadřuje vzájemnou závislost mezi dvěma číselnými proměnnými. V případě zkoumání většího počtu veličin jsou korelační koeficienty uspořádány do korelační matice. Korelační koeficient nabývá hodnot z intervalu $\langle -1,1 \rangle$. Pokud koeficient je roven 1, existuje zde pozitivní závislost neboli růst jedné veličiny je doprovázen růstem

i druhé veličiny. Druhou extrémní situací je korelační koeficient roven -1, kdy růst jedné veličiny je provázán s poklesem druhé veličiny tak zvaně negativní závislost. Veličiny jsou vzájemně nezávislé v případě, že je koeficient roven 0. Hodnota koeficientů je vypočítána prostřednictvím počítačového programu Microsoft Excel a konkrétně pomocí vzorce CORREL.

5 APLIKACE SZP V ČR

Základní podmínky SZP pro ČR plynou z přístupové smlouvy mezi ČR a EU, která byla podepsána v Aténách v dubnu roku 2003. Dále z definitivní verze reformy SZP a z dalších legislativních opatření EU týkajících se produkčních limitů nebo třeba z podmínek distribuce přímých plateb (Svoboda et. al, 2017).

Zemědělství v ČR náleží do kompetence Ministerstva zemědělství (MZe). Společná agrární politika zahrnuje oblast zemědělské a potravinářské produkce. Dále do SZP spadá lesní a vodní hospodářství (Fojtíková & Lebieczik, 2008).

5.1 České zemědělství před vstupem do EU

Na konci roku 1989 neexistoval v Československé republice v rámci zemědělství soukromý sektor. Dvě třetiny půdy obhospodařovala jednotná zemědělská družstva (JZD) a zbylou třetinu státní statky (Fojtíková & Lebieczik, 2008).

Proto po roce 1989 české zemědělství prochází změnou vlastnických struktur, výroby a zaměstnanosti. Důsledkem byl pokles zemědělské produkce a počtu pracovníků. V době vstupu do EU se agrární sektor podílel na celkovém HDP ve výši 2,6 % a 3,5 % na zaměstnanosti. Oproti roku 1989 došlo k poklesu o 4,8 % u HDP a 6,7 % u zaměstnanosti (Marek & Baun, 2010).

V roce 1997 byla zahájena příprava na vstup ČR do EU v oblasti zemědělství. Nejdůležitější přijaté závěry pro ČR jsou:

- Zahajovací výše přímých plateb pro ČR v roce 2004 činila 25 % s 5% nárůstem do roku 2007 a dále s 10% nárůstem ročně. Od roku 2004 až do roku 2006 existovala možnost doplácení z národních zdrojů ve výši 55 %, 60 % a 65 %. Zároveň dorovnání přímých podpor do maximální výše stanové Unii.
- Od vstupu do EU po dobu 7 let přechodné období pro omezené nabytí zemědělské půdy a lesů státními příslušníky členských států EU a společností, které vznikly dle práva jiné členské země a nejsou zaspány v obchodním rejstříku ČR.
- Přechodné období pro odložení požadavku na splnění veterinárních a hygienických standardů u vybraných zpracovatelských potravinářských společností do 31. prosince 2006.

- Přechodné období pro odložení požadavku do 31. prosince 2009 pro 9 společností zabývajících se klecovým chovem nosnic na splnění předpokladů welfare, které upravuje výšku klecí.
- Rozdělení ČR do dvou vinařských zón, kdy Čechy představují zónu A a Morava zónu B. Pro oblast B byla vyjednána výjimka z povinnosti destilovat vedlejší produkt, který vzniká při výrobě vína, a práva na výsadbu nových vinogradů ve výši 2 % z rozlohy vinic před vstupem do EU (Svoboda et. al, 2013).

5.2 České zemědělství po vstupu do EU

České zemědělství od vstupu ČR do EU prochází přelomovým obdobím. Vstupem do EU se otevřel ČR volný evropský trh, a tedy čelí konkurenci všech členských zemí. Velkým pozitivem je získání nároku na dotace, které zlepšují ekonomickou kondici a ziskovost zemědělských společností. Zároveň také činí subjekty více závislémi na státních podporách než na tržních podmínkách. Dalším důsledkem subvencí je snížení tlaku na zvyšování produktivity výroby a efektivnosti (Kozelský et. al, 2016).

Přistoupení k SZP stabilizovalo a zlepšilo finanční situaci českých farmářů, kteří se v průměru nacházeli před vstupem do EU v červených číslech. Jeden z nejvýznamnějších dopadů je v oblasti životního prostředí, neboť ČR musela souhlasit a implementovat opatření týkající se ochrany životního prostředí (Marek & Baun, 2010). Kozlovský et. al (2016) dále doplňuje, že investiční podpory významně přispívají k technické a technologické přeměně českého zemědělství.

Většina ekonomů tvrdí, že dopad dotací na ekonomickou efektivnost je spíše negativní. Důsledkem subvencí je prodloužení životnosti neefektivních společností, které poté vytlačují z trhu efektivní podniky. Dále narušují výrobní složení a brání přesunu výrobních faktorů k produktivnějším subjektům. Jejich závěr činí, že dotace poškozují trh a brání celkovému uspokojení přání spotřebitelů (Boháčková et. al, 2011).

Struktura českého agrárního sektoru se výrazně liší od většiny členských zemí EU. Ekonomicky významná část českého zemědělství má velkovýrobní charakter, kde převažuje především velké množství najaté práce i půdy s nízkou mírou diverzifikace. Dále je v ČR zastoupen vysoký podíl znevýhodněných zemědělských oblastí. V posledních letech je pro zemědělství typické zvyšování produktivity, která je způsobena rostoucí hrubou přidanou hodnotou a snižujícím se počtem hospodářů (Kozelský et. al, 2016).

Pánové Marek & Baun (2010) popisují aplikaci SZP v ČR jako celkově úspěšnou. Vstup do EU znamenal velký příliv evropských fondů. Nejdůležitější implementační agenturou SZP je SZIF, který spravuje finanční dotace z EAGF a EAFRD.

Poskytování peněžních prostředků ze státních fondů není upraveno rozpočtovými pravidly. Státní fondy se řídí úpravou podle zákona, kterým se zřizují. V ČR existuje šest státních fondů. Jedná se o:

- Státní fond dopravní infrastruktury,
- Státní fond kinematografie,
- Státní fond životního prostředí,
- Státní fond kultury,
- Státní fond rozvoje bydlení,
- Státní zemědělský intervenční fond (Strnadová, 2019).

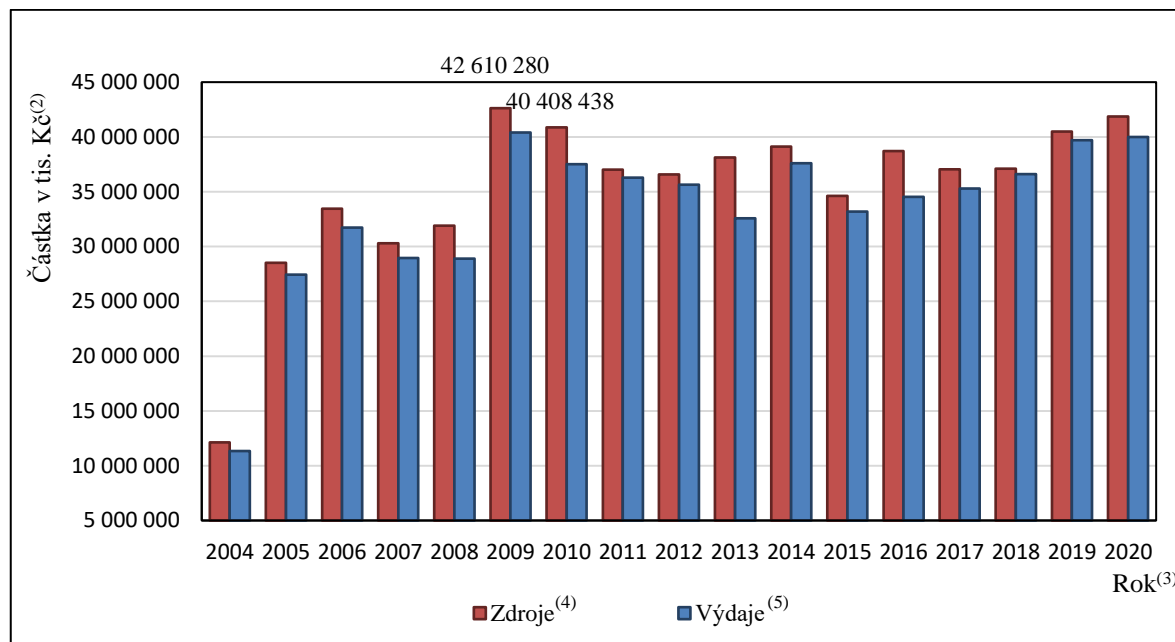
SZIF byl zřízen podle zákona č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Jedná se o právnickou osobu, která sídlí v Praze a náleží do působnosti MZe SZIF tvoří centrální pracoviště a sedm regionálních odborů. Je řízen statutárním orgánem, který představuje generální ředitel. Činnost a hospodaření fondu pak podléhá kontrole dozorčí rady. Předmětem činnosti je zprostředkování finanční podpory zemědělství z evropských a národních zdrojů. Rozhoduje tedy o vyplacení subvence a kontroluje podmínky pro její poskytnutí. Dále realizuje Program rozvoje venkova podle předpisů EU (SZIF, 2020).

Pro ČR bylo vždy důležité podporovat venkov, neboť se ČR řadí mezi země, kde žije většina obyvatel právě ve venkovských oblastech. Finanční prostředky z EARFD jsou určeny pro všechny regiony kromě Prahy (Michalčáková et. al, 2015).

Celkové poskytnuté a vyplacené finanční prostředky v rámci SZP od vstupu ČR do EU zobrazuje graf 2. Data použitá v grafu jsou uvedena v tabulce 17 v příloze 4: Zdroje a výdaje SZP, kde jsou celkové částky rozděleny na peněžní prostředky vyplacené z rozpočtu ČR a z rozpočtu EU. V posledním sloupci této tabulky je vyčíslen rozdíl mezi příjmy a výdaji tak zvaně zůstatek. Do ČR průměrně plyne 35,318 mld. Kč ročně a z této sumy SZIF průměrně vyplatí částku ve výši 33,392 mld. Kč. Nevyčerpané prostředky se dle §47 zákona č. 218/2000 Sb., rozpočtová pravidla, převádí do rezervního fondu MZe k použití na stejný účel v příštím roce. Do následujícího období se převádí přibližně 5 % z poskytnutého obnosu a průměrně se jedná o částku

1,926 mld. Kč. Nejvyšší rozpočet na SZP vykazuje rok 2009, kdy poskytnuté zdroje činí 42,61 mld. Kč. Ve stejném roce je zaznamenána i nejvyšší výše vyplacené podpory v hodnotě 40,408 mld. Kč. Nejvýznamnější peněžní zůstatek činí 5,528 mld. Kč a jedná se o rok 2013.

Graf 2: Celkové zdroje a výdaje SZP od roku 2004 do roku 2020⁽¹⁾

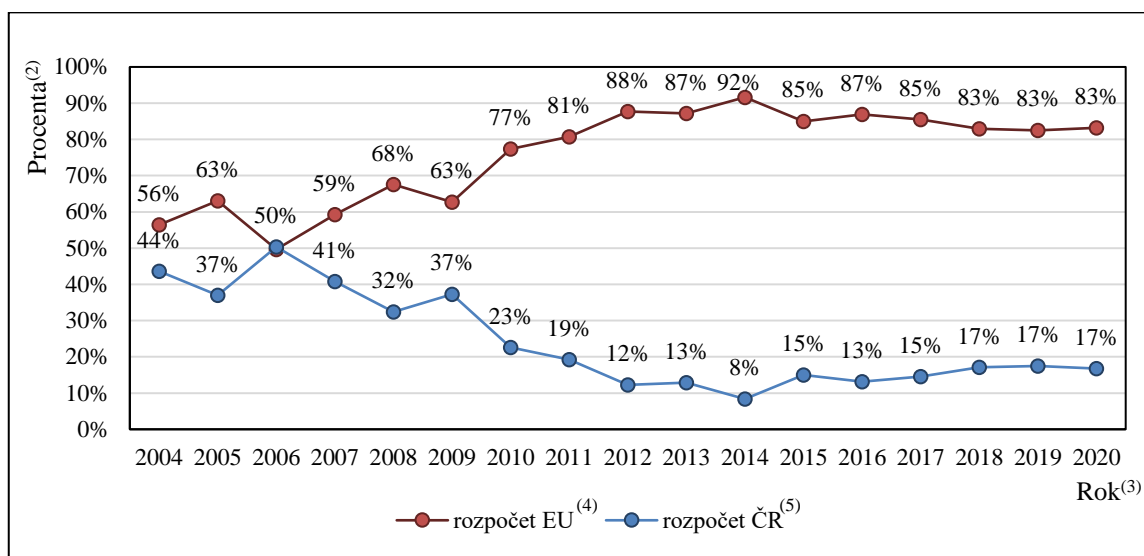
⁽¹⁾Total CAP resources and expenditure since 2004 to 2020; ⁽²⁾Sum in thous. CZK; ⁽³⁾Year; ⁽⁴⁾Resources; ⁽⁵⁾Expenditure. Zdroj: vlastní zpracování

5.3 Výdaje na SZP EU

V roce 2020 vyplatila EU prostřednictvím SZP částku ve výši 57,508 miliard EUR. Částka plynoucí do ČR představuje 2,19 %. Největší podíl na výdajích SZP EU má Francie s 16,65 % a Španělsko s 12,01 %. Podobně jako ČR na tom je Rakousko s 2,24 % a Portugalsko s 2,35 %. Problematika je více rozebrána v kapitole 5.3.4 Srovnání.

SZP je hrazena z evropských fondů, tyto fondy však nepokryjí 100 % celkových výdajů na SZP jednotlivých států. Procentuální rozdělení peněžních prostředků vynaložené na SZP v ČR podle rozpočtu, ze kterého byly poskytnuty, zobrazuje graf 3. Z grafu je zřejmé, že podíl vyplacených peněžních prostředků z rozpočtu ČR od roku 2004, kdy se jednalo o 44 %, významně pokles a v posledních třech letech se ustálil na 17 %. Co se týče prostředků z rozpočtu EU je situace opačná. V roce 2004 činil podíl na celkových výdajích 56 % a nyní se jedná o 83 %. V roce 2014 EU dokonce uhradila 92 % výdajů a na rozpočet ČR tak zbylo 8 %.

Graf 3: Rozdělení výdajů SZP podle rozpočtu⁽¹⁾

⁽¹⁾Distribution of CAP expenditure by budget; ⁽²⁾Percent; ⁽³⁾Year; ⁽⁴⁾EU Budget; ⁽⁵⁾Budget of the Czech Republic. Zdroj: vlastní zpracování

5.3.1 První pilíř

SZP je vystavěna na dvou pilířích. Do prvního pilíře spadají přímé a zelené platby. Přímé platby tvoří největší podíl poskytnutých finančních prostředků určených na dotace v zemědělství a vyplácí se na základě směnného kurzu. Tento kurz je stanovený Evropskou centrální bankou před 1. říjnem odpovídajícího kalendářního roku a je závazný (Michalčáková et. al, 2015).

Přímé platby se poskytují zemědělcům od roku 2004 a poslední významná reforma z roku 2013 zásadně změnila strukturu plateb prvního pilíře. Pro ČR to znamenalo přechod z jednotné platby na vícesložkovou platbu. V současné době se přímé platby v ČR dělí do následujících kategorií:

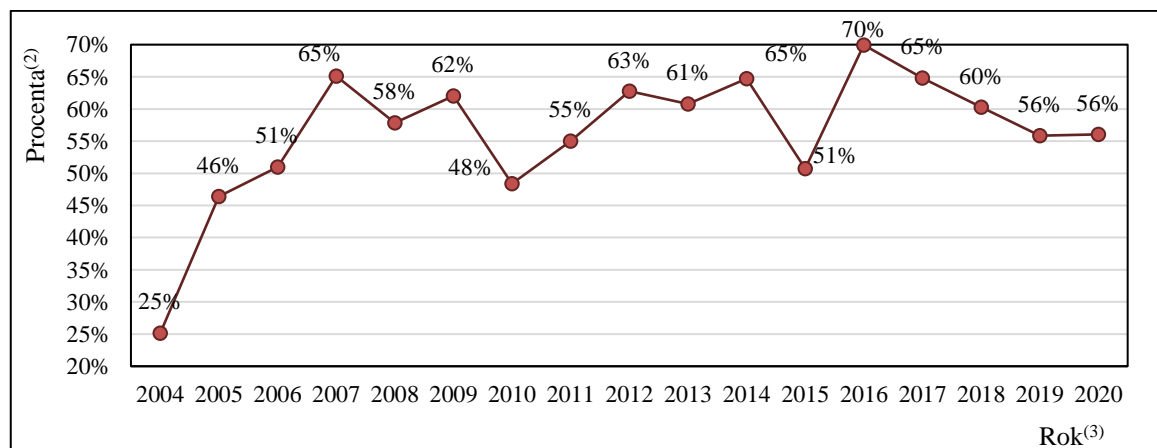
- jednotná platba na plochu (SAPS),
- platba pro mladé zemědělce,
- platba pro zemědělce splňující podmínky greening,
- přechodná vnitrostátní podpora (PVP),
- dobrovolná podpora spojená s produkcí (VCS):
  - podpora na produkci brambor určených pro výrobu škrobu,
  - podpora na produkci konzumních brambor,
  - podpora na produkci chmele,
  - podpora na produkci ovocných druhů s velmi vysokou pracností,

- podpora na produkci ovocných druhů s vysokou pracností,
- podpora na produkci zeleninových druhů s velmi vysokou pracností,
- podpora na produkci zeleninových druhů s vysokou pracností,
- podpora na produkci cukrové řepy,
- podpora na produkci bílkovinných plodin,
- podpora na chov telete masného typu,
- podpora na chov krávy chované v systému chovu s tržní produkcí mléka,
- podpora na chov bahnice nebo na chov koz (SZIF, 2020).

Požadavek na poskytnutí podpory z přímých plateb se podává jednotnou žádostí do 15. června příslušného kalendářního roku (SZIF, 2020).

Přímé platby tvoří největší podíl na výdajích SZP a potvrzuje to graf 4. Z počátku vstupu ČR do EU přímé platby významně vzrostly z 25 % na 65 %. Od té doby pouze jednou procentuální podíl těchto podpor na celkových výdajích klesl pod 50 %. Podle posledních dvou hodnot by se dalo konstatovat, že podíl plateb prvního pilíře se ustálil na 56 %. Dotace v rámci druhého pilíře naopak vykazují rostoucí trend a je tedy pravděpodobné, že do budoucna bude podíl přímých plateb na výdajích SZP klesat.

Graf 4: Podíl přímých plateb na výdajích SZP⁽¹⁾

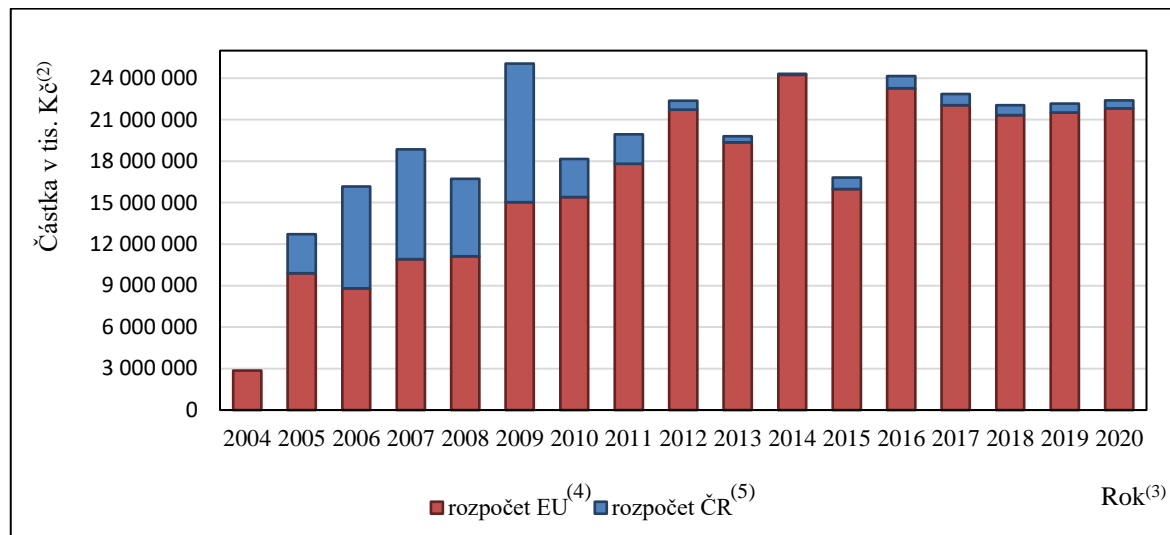
⁽¹⁾The share of direct payments in CAP expenditure; ⁽²⁾Percent; ⁽³⁾Year.

Zdroj: vlastní zpracování

Níže uvedený graf 5 zobrazuje, kolik tis. Kč je poskytnuto v rámci prvního pilíře. Červená barva představuje peněžní prostředky vyplacené z rozpočtu EU a jedná se o platby SAPS, pro mladé zemědělce, greening a VCS. Průměrná poskytnutá částka z evropského rozpočtu ve sledovaném období činí 19,264 mld. Kč. Z uvedeného vyplývá, že z peněz z rozpočtu ČR se financuje pouze PVP (modrá barva). Tyto

podpory dosahují nezanedbatelných částek hlavně v letech 2005 – 2011, kdy se jednalo o průměrnou částku ve výši 5,52 mld. Kč. Postupně jejich důležitost vymizela a nyní se v rámci této podpory průměrně vyplácí 631 tis. Kč.

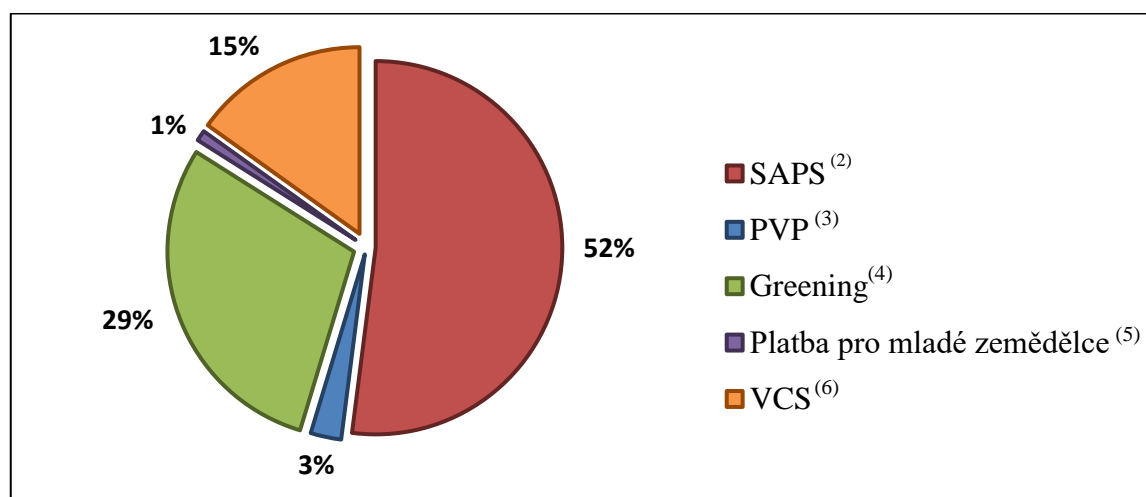
Graf 5: Vývoj přímých plateb v letech 2004-2020⁽¹⁾

⁽¹⁾Development of direct payments in 2004-2020; ⁽²⁾Sum in thous. CZK; ⁽³⁾Year; ⁽⁴⁾EU budget; ⁽⁵⁾Budget of the Czech Republic. Zdroj: vlastní zpracování

Poslední uvedený graf oddílu zobrazuje strukturu vyplacených finančních prostředků v rámci přímých plateb v roce 2020. Z grafu je zřejmé, že nejvíce poskytována podpora je SAPS, která představuje 52 %. Další významnou část tvoří zelené platby s 29 % a podpory VCS s 15 %.

Graf 6: Vyplacené finanční prostředky na přímé platby v roce 2020⁽¹⁾

⁽¹⁾Disbursed funds for direct payments in 2020, ⁽²⁾Single area payment, ⁽³⁾Transitional national support, ⁽⁴⁾Greening, ⁽⁵⁾Young farmer, ⁽⁶⁾Voluntary support on the production. Zdroj: vlastní zpracování

Jednotná platba na plochu

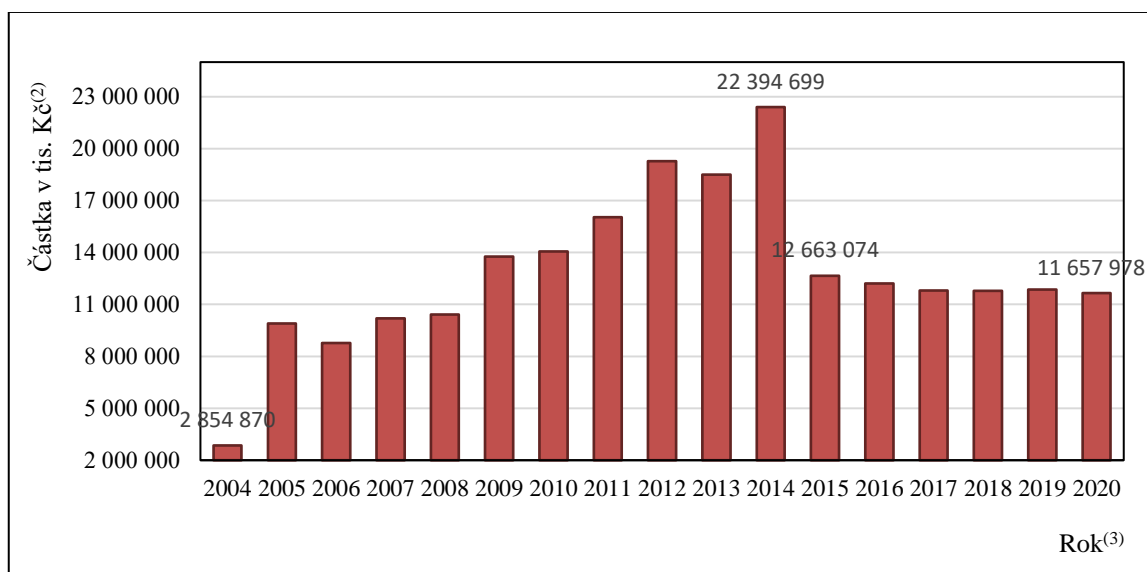
ČR se řadí mezi státy, které využívají režim jednotné platby na plochu. Jedná se o zjednodušený prozatímní režim, jenž je přechodným opatřením vyplývajícím z jednotlivých smluv o přistoupení daného státu do EU. Od roku 2021 by měla ČR přestoupit na režim základní platby (Evropská komise, 2021_b).

V režimu jednotné platby se dotace vyplácí na základě počtu hektarů a její výše je stejná v celé zemi. Hodnota dotace na jeden hektar se počítá jako podíl ročního finančního rámce státu a zemědělské plochy daného státu k 30.červnu. Systém základní platby funguje na základě platebních nároků, které musí být zemědělcům přiznány, aby jim podpora byla poskytnuta. Všechny nároky uznané jednomu hospodáři mají stejnou hodnotu. Členové EU mají právo stanovit odlišné hodnoty platebních nároků jednotlivým subjektům (Evropská komise, 2021_b).

O podporu SAPS může žádat subjekt obhospodařující minimálně jeden hektar zemědělské půdy s kulturou (trvalý travní porost, chmelnice, rychle rostoucí dřeviny a jiné), který musí být zapsán v registru využití zemědělské půdy podle uživatelských vztahů tak zvaně LPIS (SZIF, 2008).

Vývoj plateb SAPS v období 2004–2020 zobrazuje graf 7. V roce 2004 jsou celkové výdaje na SZP tvořeny pouze zmíněnou platbou SAPS, počet vyplacených žádostí činí 5 386 a celkem je vyplacena částka ve výši 2,854 mld. Kč. Podaných žádostí bylo ve skutečnosti více a postupně byly propláceny až do roku 2008 a dokonce i v roce 2015. Důvodem nedočerpání rozpočtových prostředků je četný počet chyb v žádostech a velké množství změn předložených uchazeči. Hodnota poskytnutých peněžních prostředků od roku 2004 rostla a v roce 2014 dosahuje nejvyšší částky ve výši 22,395 mld. Kč. V uvedeném roce se eviduje i nejvyšší počet žádostí a to 38 625. V následujících letech poklesly obě vykázané hodnoty zhruba na polovinu. Za rok 2020 je zaregistrováno 30 162 žádostí na SAPS na celkovou plochu 3 540 833,35 hektarů. Sazba dotace činí 3 644,19 Kč/ha zemědělské půdy a celková částka je 11,658 mld. Kč. V předchozích třech letech je situace obdobná. Data v posledních šesti letech vykazují konstantní trend a průměrná výše podpory SAPS činí 11,995 mld. Kč.

Graf 7: Vývoj plateb SAPS od vstupu ČR do EU⁽¹⁾

⁽¹⁾Development of Single area payments since the Czech Republic's accession to the EU; ⁽²⁾Sum in thous. CZK; ⁽³⁾Year. Zdroj: vlastní zpracování

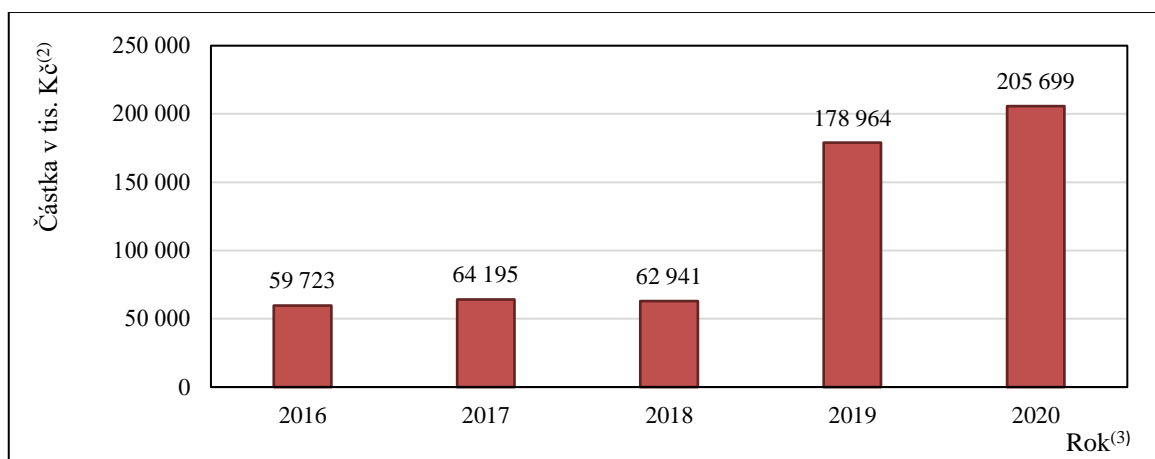
Platba pro mladé zemědělce

Tato platba se poskytuje fyzickým nebo právnickým osobám, které mají nárok na platbu SAPS. Mladý zemědělec je fyzická osoba, která poprvé zakládá zemědělský podnik, nebo od jeho založení neuplynulo více než 5 let před prvním podáním žádosti o platbu SAPS a není mu více než 40 let. Dále obchodní korporace, kde fyzická osoba splňuje výše uvedené podmínky a vykonává nad právnickou osobou účinnou a dlouhodobou kontrolu neboli je většinovým společníkem (Svoboda et. al, 2017).

Platba pro mladé zemědělce je závislá na výsledku administrace žádosti o platbu SAPS, přičemž se vyplácí na maximální výměru 90 hektarů. Cílem dotace je usnadnit založení a rozvoj zemědělského podniku.

Uvedená podpora spolu s greening a VCS je začleněna do SZP prostřednictvím reformy z roku 2013, ale první platby jsou vyplaceny až v roce 2016. Vývoj platby pro mladé zemědělce zachycuje graf 8. Tato podpora má do budoucna vysoký potenciál, neboť se očekává, že do agrárního sektoru přitáhne mladé lidi. Je tedy pravděpodobné, že částka plateb bude s počtem přicházejících osob do zemědělství i nadále růst. V roce 2020 je podáno 3 984 žádostí a sazba na hektar činí 1 822,09 Kč. Celkem v uvedeném roce je vyplacena částka 205,699 mil. Kč, což je téměř 3,5 krát více než v roce 2016. Již nyní tedy vykazují data rostoucí trend.

Graf 8: Vývoj podpor pro mladé zemědělce v letech 2016-2020⁽¹⁾

⁽¹⁾Development of support for young farmers in 2016 to 2020; ⁽²⁾Sum in thous. CZK; ⁽³⁾Year.
Zdroj: vlastní zpracování

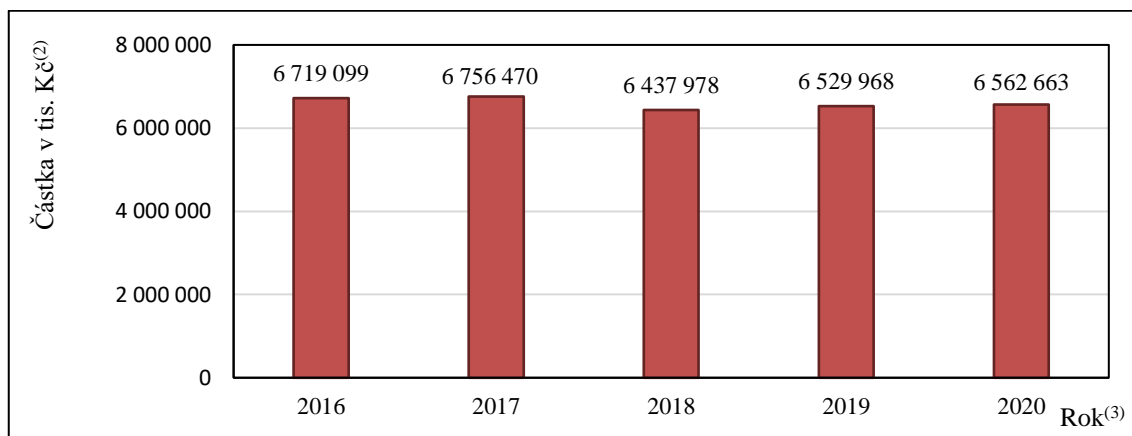
Platba pro zemědělce splňující podmínky greening

Subjekty žádající o dotaci v rámci SAPS, musí splňovat zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí. Při správném dodržování postupů, získají žadatelé podporu. V opačném případě je platba zkrácena. Jedná se o tyto tři základní složky:

- diverzifikace plodin,
- zachování trvalých travních porostů a stálých pastvin,
- vyčlenění plochy využívané k ekologickému záměru (SZIF, 2013).

Poskytnuté zelené platby od roku 2016 zachycuje graf 9. Skutečné částky se v jednotlivých letech téměř neliší od průměrné částky, která je 6,601 mld. Kč. Rozdíly ve vyplacených peněžních prostředcích jsou minimální a lze hovořit o konstantním trendu.

Graf 9: Vývoj zelených plateb od roku 2016 do roku 2020⁽¹⁾

⁽¹⁾Development of green payments since 2016 to 2020; ⁽²⁾Sum in thous. CZK; ⁽³⁾Year.
Zdroj: vlastní zpracování

Přechodná vnitrostátní podpora

PVP je plně hrazena z rozpočtu ČR a funguje k dorovnání konkrétních komodit, které byly znevýhodněny zjednodušením transakcí v SAPS. Tyto podpory se poskytují na chmel, přežvýkavce, ovce a kozy, zemědělskou půdu a další (Svoboda et. al., 2017).

Sazba i počet jednotek se každoročně mění a stanovuje je Mze. Jednotlivé komodity včetně měrné jednotky, sazby a počtu jednotek zobrazuje tabulka 3.

Tabulka 3: Sazby Přechodné vnitrostátní podpory pro rok 2020⁽¹⁾

Komodita ⁽²⁾	Jednotka ⁽³⁾	Sazba (Kč/jednotka) ⁽⁴⁾	Počet jednotek ⁽⁵⁾
Zemědělská půda ⁽⁶⁾	ha ⁽⁷⁾	118,04	3 537 268
Přežvýkavci ⁽⁸⁾	VDJ ³⁽⁹⁾	64,24	965 310
Chmel ⁽¹⁰⁾	ha	3187,00	5 522
Škrob ⁽¹¹⁾	t ⁽¹²⁾	1020,40	27 342
Krávy bez tržní produkce mléka ⁽¹³⁾	VDJ	72,40	222 480
Ovce, kozy ⁽¹⁴⁾	VDJ	41,03	19 611

⁽¹⁾Transitional national support rates for 2020; ⁽²⁾Commodity; ⁽³⁾Unit; ⁽⁴⁾Rate (CZK/unit);

⁽⁵⁾Number of units; ⁽⁶⁾Farmland; ⁽⁷⁾Hectare; ⁽⁸⁾Ruminants; ⁽⁹⁾Large livestock unit; ⁽¹⁰⁾Hops;

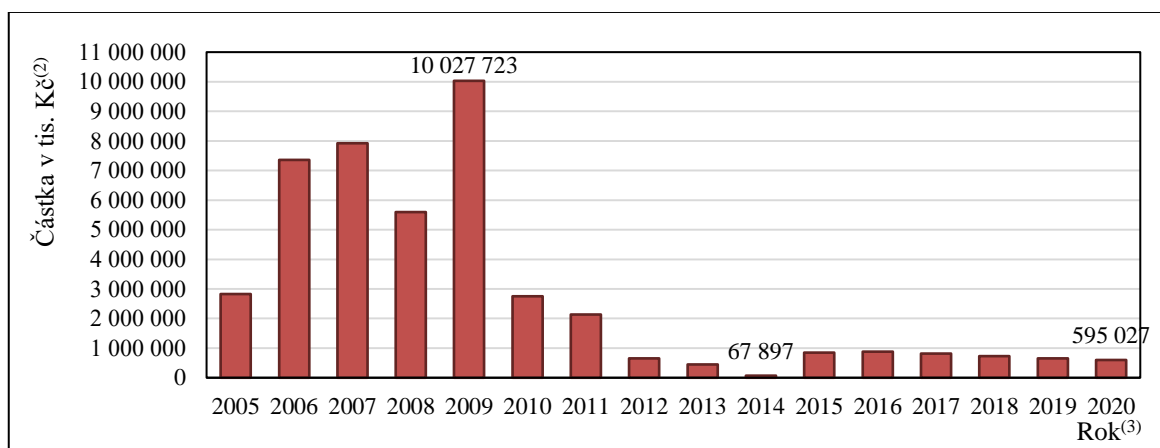
⁽¹¹⁾Starch; ⁽¹²⁾Tonne; ⁽¹³⁾Cows without marketable milk production; ⁽¹⁴⁾Sheeps, Goats.

Zdroj: SZIF, 2020, str. 10

PVP je přímým nástupcem doplňkové platby k přímým platbám takzvaně Top-up, která byla vyplácena v letech 2005-2012. Celkové částky zmíněné podpory zobrazuje graf 10. Nejvýznamnější hodnoty jsou vykázány z počátku vstupu ČR do EU a nejvyšší částka je zaznamenána v roce 2009, kdy byl ze státní poklady poskytnut obnos 10,028 mld. Kč. Od roku 2010 částky značně poklesly a v roce 2014 je zaznamenána nejnižší výše podpory a to 67,897 mil. Kč. V roce 2020 SZIF vyhověl 24 910 žádostem a vyplatil částku 595,027 mil. Kč.

³ VDJ – velká dobytčí jednotka

Graf 10: Vývoj plateb PVP⁽¹⁾

⁽¹⁾Development of Transitional national support payments; ⁽²⁾Sum in thous. CZK; ⁽³⁾Year.

Zdroj: vlastní zpracování

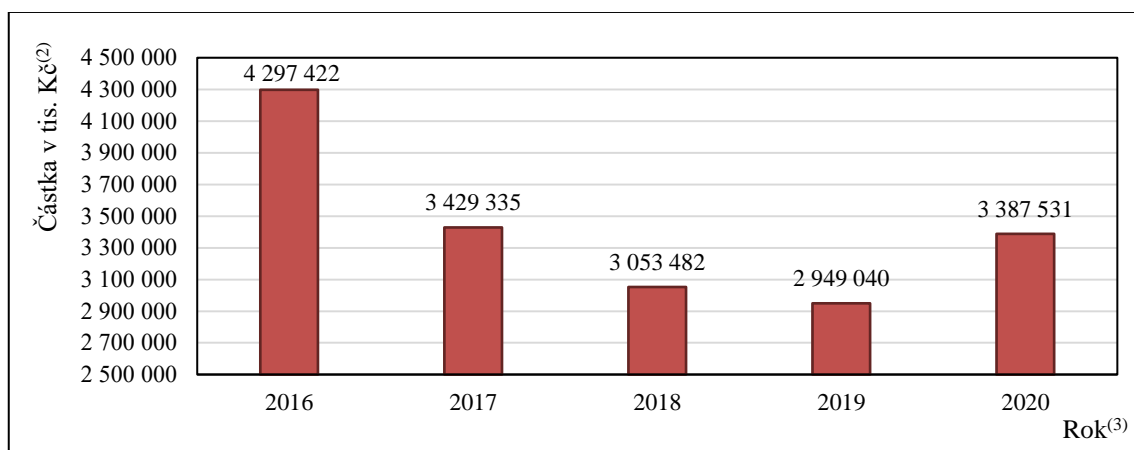
Dobrovolná podpora spojená s produkcí

Jedná se o režim podpor, jehož cílem je zabránit nadprodukcí konkrétních produktů a zabezpečit, aby farmáři reagovali na skutečnou tržní poptávku. V některých případech je však potřeba naopak podpořit produkci agrárního odvětví nebo pododvětví, které se nachází v obtížích (Evropská komise, 2021_c).

K financování VCS mohou členské země EU využít 8 % z celkového rozpočtu na přímé platby. V případě splněných stanovených podmínek lze tento podíl zvýšit až na 13 %. Pokud by členský stát chtěl použít ještě vyšší podíl než 13 %, musí podpora vyhovovat velmi striktním podmínkám a být schválena Komisí EU. Státy mohou své rozhodnutí změnit do 1. srpna každého roku, změny poté začnou platit od 1. ledna příštího roku. VCS uplatňují všechny členské země kromě Německa (Evropská komise, 2021_c).

Poslední graf týkající se prvního pilíře zobrazuje vývoj plateb VCS od roku 2016. Nejvyšší částka je vyplacena hned při první realizaci této podpory a činí 4,297 mld. Kč. Do budoucna nelze předpokládat žádný konkrétní vývoj, neboť VCS ovlivňuje mnoho faktorů jako je počasí, poptávka po produkci, výskyt nemoci hospodářských zvířat a další. Výše podpor v roce 2020 je 3,388 mil. Kč a největší část 41 % zaujímá podpora na chov krávy chovan v systému chovu s tržní produkcí mléka, dále 19 % tvoří podpora na chov telete masného typu a 13 % podpora na produkci bílkovinných plodin a na produkci cukrové řepy. Průměrná částka se pohybuje okolo 3,5 mil. Kč.

Graf 11: Vývoj plateb VCS od roku 2016⁽¹⁾

⁽¹⁾Development of Voluntary support on the production payments since 2016; ⁽²⁾Sum in thous. CZK; ⁽³⁾Year. Zdroj: vlastní zpracování

5.3.2 Druhý pilíř

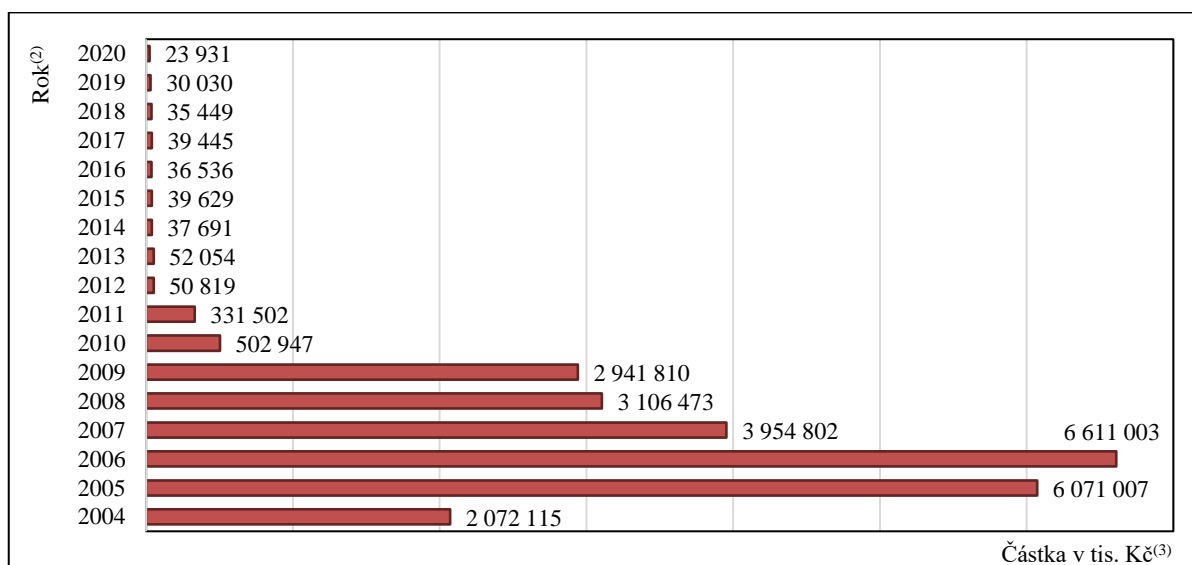
Rozvoj venkova neboli druhý pilíř SZP zavádí EU během reformy Agendy 2000. Předchůdcem Programu rozvoje venkova v ČR (PRV) byl Horizontální plán rozvoje venkova (HRDP), který byl ukončen v roce 2007. Do HRDP se tedy nelze přihlásit, ale stále se vyplácí dotace na základě zařazení do tohoto programu z předešlých let. Podpory se poskytovaly na předběžné ukončení zemědělské činnosti (PUZČ), méně příznivé oblasti (LFA), agroenvironmentální opatření (AEO), lesnictví (LES), zakládání skupin výrobců a technickou pomoc. Dotace například v lesnictví se vyplácí po dobu 20 let od vysazení lesního porostu (MZe ČR, 2004).

Vývoj proplacených projektů v rámci HRDP vykresluje pruhový graf 12. V roce 2004 je profinancován pouze program na podporu LFA, zbývající žádosti o ostatní podpory jsou proplaceny v následujícím roce. V roce 2005 se evidují již všechny typy dotace kromě technické pomoci. Zároveň v tomto roce je z finančních prostředků určených na HRDP dofinancován Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova (SAPARD – Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development)⁴ v částce 120,951 mil. Kč. Od roku 2007 lze pozorovat klesající trend, neboť stávající program má být nahrazen PRV. Nyní se v HRDP realizují už jen podpory PUZČ a LES. Peněžní prostředky se vyplácí jak z rozpočtu EU, tak ze státního rozpočtu ČR. Podíl vyplacených prostředků ze státní poklady v letech 2004-2018 činí

⁴ Více informací v oddílu 5.3.3 Ostatní výdaje

20 % nebo 21 % s výjimkou roku 2012, kdy je podíl 24 %. V posledních dvou vykázaných obdobích se jedná o 42 %.

Graf 12: Vývoj proplacených projektů v rámci HRDP⁽¹⁾

⁽¹⁾Development of paid projects under the Horizontal Rural Development Plan; ⁽²⁾Year; ⁽³⁾Sum in thous. CZK. Zdroj: vlastní zpracování

PRV na období 2007-2013 je přijat Výborem pro rozvoj venkova Evropské komise v květnu 2007. Řídicím orgánem tohoto programu je MZe ČR. PRV se skládá ze čtyř os: Osa I. – zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, Osa II. – zvelebení životního prostředí a krajiny, Osa III. – zlepšení života na venkově a rozrůznění hospodářství venkova, Osa IV. – Leader (realizace investic jako je nákup agrární techniky, obnova kulturních památek či výstavba nových prostorů pro podnikání např. restaurace, obchody). Každá z os sleduje jeden z cílů programu a člení se na další opatření, která se již zabývají konkrétní oblastí podpory (MZe ČR, 2007).

PRV na období 2014-2020 je schválen Evropskou komisí v květnu 2015. V rámci nové politiky pro rozvoj venkova se vymezuje šest hlavních priorit:

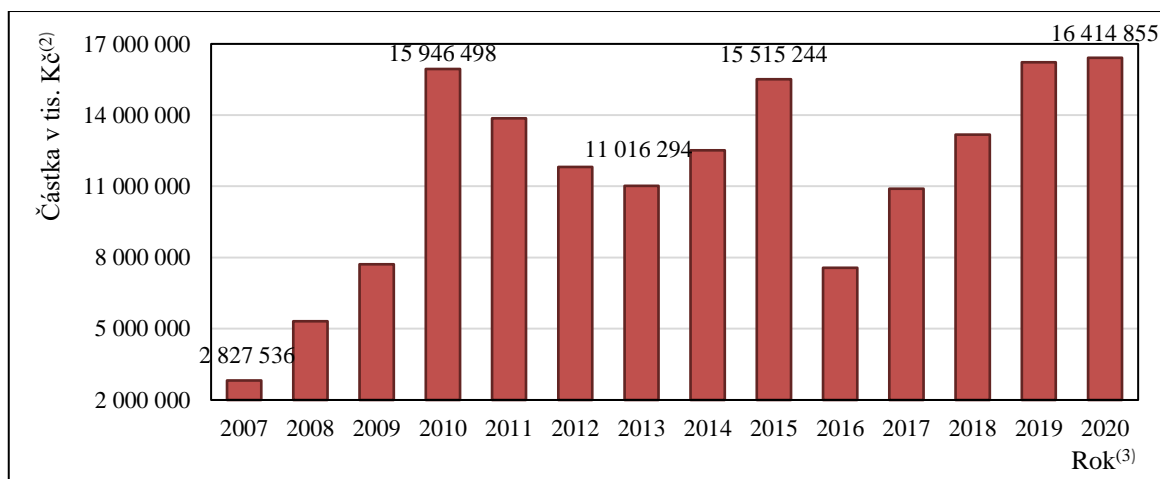
- posílení životaschopnosti všech typů agrární činnosti, podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů,
- podpora předávání vědomostí a inovací v zemědělství, v lesnictví a na venkově,
- podpora uspořádání potravinových řetězců, dobrých životních předpokladů pro dobytek a řízení rizik v zemědělství,
- obnova, zachování a posílení ekosystému, které souvisí s farmářstvím a lesnictvím,

- podpora účinného využívání zdrojů (voda, energie) a podpora na přechod na nízkouhlíkovou ekonomiku,
- podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozmachu ve venkovských oblastech (SZIF, 2020).

V současném využívaném PRV nahrazují osy přímo jednotlivá opatření, která se označují M01, M02, M04, M06, M08, M10-M16 a M19-M20. Dotace z PRV jsou spolufinancovány z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) a ze státního rozpočtu.

Vyplacené dotace v rámci PRV graficky znázorňuje graf 13. Data časové řady vykazují rostoucí trend, pouze dvakrát je evidován pokles hodnoty oproti předchozímu období. Do roku 2017 se na financování dotací podílí ČR v rozmezí 20-27 %. V posledních třech letech je ze státní pokladny spolufinancován program z 35 %. V návrhu Strategického plánu SZP na období 2023-2027 je stanoveno spolufinancování programu na 65 %. Průměrně je prostřednictvím druhého pilíře vyplaceno 11,2 mld. Kč. V roce 2020 je na druhý pilíř celkově vynaloženo 16,439 mld. Kč, z toho 5,689 mld. Kč ze státního rozpočtu a zbývající část z rozpočtu EU.

Graf 13: Dotace PRV v letech 2007-2020⁽¹⁾

⁽¹⁾Subsidies in the Rural development program in 2007-2020; ⁽²⁾Sum in thous. CZK; ⁽³⁾Year.

Zdroj: vlastní zpracování

5.3.3 Ostatní výdaje

Do skupiny ostatních výdajů jsou zařazeny všechny podpory, které se již nevyplácí anebo které nelze jednoznačně zařadit ani do jednoho pilíře. Prvním typem takových plateb je oddělená platba za cukr (SSP), oddělená platba za ovoce a zeleninu (STP)

a zvláštní podpory (SS), které byly vyplaceny na chmel, tele masného typu či na brambory pro výrobu škrobu. Na uvedené typy podpor bylo možné podávat žádost do roku 2014. Na základě zkoumaných dat lze konstatovat, že se jedná o prvotní dotace vázané na produkci neboli předchůdce VCS.

Dále se jedná o poskytnuté peněžní prostředky prostřednictvím programu SAPARD, který jako jeden z předvstupních nástrojů EU se zaměřoval na priority SZP a Programu rozvoje venkova. Proplácení kompetentních projektů skončilo v roce 2006 a další tři následující roky probíhaly kontroly dodržování sjednaného závazku (SZIF, 2006).

Skupinou výdajů, které nelze zařadit ani do jednoho pilíře, představují výplaty související se společnou organizací trhu (SOT). SOT je aplikována u vybraných zemědělských komodit a záměrem je minimalizovat výkyvy v jejich nabídce a stabilizovat prodejní ceny (SZIF, 2021). Tyto výdaje se financují z větší části ze státní pokladny a zbytek z rozpočtu EAGF.

Kromě zmíněných plateb jsou zařazeny některé výdaje spojené s marketingovou činností SZIF, dále vyplacené platby prostřednictvím Operačního programu rozvoj venkova a multifunkční zemědělství a programu Propagace spotřeby výrobků. Ještě ostatní výdaje spojené se splátkami půjček na přímé platby, na PRV a úvěru.

5.3.4 Srovnání

Poslední oddíl podkapitoly Výdaje na SZP EU se zabývá srovnáním zmíněných výdajů v ČR, Rakousku a Portugalsku (viz. podkapitola 5.3 Výdaje na SZP EU). V první uvedené tabulce jsou vyčísleny stavy za celou EU, kde zemědělská půda zaujímá 39 % z celkové rozlohy všech členských států. Jedná se přibližně o 173 mil. hektarů. Číselné údaje v tabulce 4 a 5 jsou uvedeny v milionech EUR.

ČR se rozkládá na celkové rozloze 78 871 km² a 53 % představuje zemědělská půda. Agrární subjekty obhospodařují plochu o výměře 4 205 288 ha. Rakousko i Portugalsko se rozprostírají na rozsáhlejší ploše než ČR, ale nemají tak vhodné podmínky pro zemědělskou činnost. V Portugalsku je 70 % oblastí nevhodných pro zemědělskou výrobu z důvodu nekvalitní půdy a v Rakousku velkou část území představují horské lokality. Není proto vůbec překvapivé, že vyplacené částky z fondu EAGF vykazují nejvyšší hodnoty právě u ČR. Co se týče peněžních prostředků z fondu EAFRD tam je situace opačná. Za posledních pět let z uvedeného fondu otekla do Rakouska celková částka ve výši 2 731,5 mil. EUR, do Portugalska 2 746,0 mil. EUR a do ČR

1 710,6 mil. EUR. Opět se nejedná o neočekávaný stav, neboť v Rakousku představují venkovské oblasti 74 % celkové rozlohy, zatímco Portugalsko se potýká s problémem nedostatečného odborného vzdělání zdejších farmářů a celkovou zaostalostí venkova.

Tabulka 4: Výdaje na SZP v mil. EUR – EU a ČR⁽¹⁾

Rok ⁽²⁾	Evropská Unie ⁽³⁾			Česká republika ⁽⁴⁾		
	EAGF ⁽⁵⁾	EAFRD ⁽⁶⁾	Celkem ⁽⁷⁾	EAGF ⁽⁵⁾	EAFRD ⁽⁶⁾	Celkem ⁽⁷⁾
2020	43 577,78	13 929,90	57 507,68	872,18	388,78	1 260,96
2019	43 076,34	13 500,35	56 576,69	875,46	393,84	1 269,29
2018	43 165,27	12 056,46	55 221,73	852,35	324,66	1 177,01
2017	42 611,31	10 989,34	53 600,65	865,20	259,36	1 124,56
2016	41 963,44	12 006,90	53 970,34	860,67	343,95	1 204,62

⁽¹⁾CAP expenditure in mil. EUR – EU, CZ; ⁽²⁾Year; ⁽³⁾European Union; ⁽⁴⁾Czech Republic;

⁽⁵⁾European Agricultural Guarantee fund; ⁽⁶⁾European Agricultural Fund for Development;

⁽⁷⁾In sum. Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 5: Výdaje na SZP v mil. EUR – Portugalsko a Rakousko⁽¹⁾

Rok ⁽²⁾	Portugalsko ⁽³⁾			Rakousko ⁽⁴⁾		
	EAGF ⁽⁵⁾	EAFRD ⁽⁶⁾	Celkem ⁽⁷⁾	EAGF ⁽⁵⁾	EAFRD ⁽⁶⁾	Celkem ⁽⁷⁾
2020	774,78	579,23	1 354,01	714,45	575,03	1 289,48
2019	775,20	470,40	1 245,60	716,88	540,16	1 257,04
2018	768,86	502,61	1 271,46	715,34	514,46	1 229,79
2017	722,11	524,24	1 246,35	722,08	479,95	1 202,03
2016	755,96	655,06	1 411,02	719,04	636,38	1 355,42

⁽¹⁾CAP expenditure in mil. EUR – PT, AT; ⁽²⁾Year; ⁽³⁾Portugal; ⁽⁴⁾Austria; ⁽⁵⁾European

Agricultural Guarantee fund; ⁽⁶⁾European Agricultural Fund for Development; ⁽⁷⁾In sum.

Zdroj: vlastní zpracování

6 ANALÝZA VYBRANÉHO PODNIKU

Pro účely diplomové práce je analyzována zemědělská akciová společnost, která se nachází v kraji Vysočina. Vedení podniku si nepřeje, aby byl zveřejněn pravý název firmy a z toho důvodu bude prezentována jako společnost X, a.s.

6.1 Charakteristika společnosti

Farma X, a. s. leží v samém srdci Vysočiny, která je typická různorodou nadmořskou výškou. Specifická je i rozmanitá krajina, a tedy i komplikované podmínky pro zemědělskou výrobu. Předmětem činnosti kromě zemědělské produkce je i výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, opravy silničních vozidel včetně ostatních dopravních prostředků a pracovních strojů a také výroba elektřiny. Hlavní činností je především chov holštýnského skotu, což je nejrozšířenější mléčné specializované plemeno hovězího dobytka. Pozemky, které společnost vlastní, jsou charakteristické velkou svažitostí a dochází k úbytku orné půdy a k intenzivnímu zatravnění. Rostlinná produkce je zaměřena na výrobu objemných krmiv pro dojnice a ostatní hospodářská zvířata. Jedná se o pěstování kukuřice, obilovin, píce a okrajově i brambor. Celá rostlinná výroba je tedy podřízena potřebám živočišné výroby a BPS. Na provoz BPS byla společnosti udělena licence v roce 2011 a umožňuje podniku zpracovat i posečenou trávu z pastvin. V areálu podniku se také nachází prodejna, kde si zákazníci mohou zakoupit různé mléčné výrobky jako je tvaroh, mléko, smetana, jogurtové ochucené nápoje, sýry, sýrové pomazánky, různé jogurty a také produkty z rakytníku.

Společnost X, a. s. se člení na následující střediska:

- středisko rostlinné výroby,
- středisko živočišné výroby (stáje, odchovna jalovic),
- středisko BPS,
- středisko mlékárna,
- středisko správní.

Statutárním orgánem společnosti je představenstvo, které má jednoho člena a zároveň se také jedná o jediného akcionáře podniku. Základní kapitál tvoří 70 ks kmenových akcií na jméno v listinné podobě a ve jmenovité hodnotě 30 000,- Kč. Hodnota zapsaného kapitálu tedy činí 2 100 000,- Kč. Kategorie účetní jednotky podle §1b Zákona o účetnictví je malá a má povinnost mít ověřenou účetní závěrku nezávislým auditorem.

Průměrný přepočtený počet zaměstnanců v průběhu účetního období je 23. U účetní jednotky je dále zachován princip nepřetržitého trvání a podle vedení firmy neexistuje žádná významná nejistota, která by ohrožovala schopnost pokračovat v dané činnosti.

Položky majetku a závazků se oceňují v historických pořizovacích cenách s výjimkou cenin (v jmenovité hodnotě), ocenění zásob a dlouhodobého majetku vytvořených vlastní činností (na úrovni skutečných vynaložených nákladů). Úbytek zásob je účtován metodou váženého aritmetického průměru. Odpisy jsou počítány z pořizovací ceny případně sníženou o investiční dotaci. Účetní jednotka uplatňuje časovou rovnoměrnou metodu účetního odepisování, a to vždy s odpisem až do nulové zůstatkové hodnoty. Odpisy jsou účtovány od měsíce následujícího po zařazení majetku do evidence.

Společnost X, a. s. je členem Českého svazu chovatelů masného skotu (ČSCHMS). Jedná se o sdružení chovatelů pětadvaceti masných plemen a jeho členové jsou pouze malé nebo střední podniky. Svaz je pověřen plemenářskou činností v chovu masného typu a v rámci této činnosti provádí prostřednictvím svých pracovníků kontroly užitkovosti, dědičnosti a další. V případě příznivých výsledků jsou členům vypláceny peněžní prostředky, které byly svazu zprostředkovány SZIF.

Následující tabulky 6 a 7 popisují celkový majetek společnosti a zdroje jeho financování, veškerá data jsou uvedena v tis. Kč. Aktiva celkem v roce 2020 činí 244,566 mil. Kč a oproti minulému období dochází ke snížení hodnoty o 2,989 mil. Kč. V dlouhodobém majetku je nejvíce zastoupen dlouhodobý hmotný majetek a jedná se především o stavby, pozemky a agrární stroje. Oběžný majetek se skládá ze zásob, pohledávek a peněžních prostředků. Nejvýznamnější část zásob tvoří výrobky a mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny. Dále podnik eviduje pouze krátkodobé pohledávky vůči tuzemským odběratelům. Všechny přijaté dotace na příslušný rok se vyúčtovaly na účet 221-Bankovní účty a nevyčerpaná část podpor je tedy zahrnuta v peněžních prostředcích. Kromě poskytnutých subvencí v rámci SZP EU jsou dále také významné částky podpor od společnosti OTE, a. s., která se zabývá organizováním krátkodobého trhu s elektřinou. Registrace do systému OTE je uložena zákonem a společnosti musí vykazovat údaje o výrobě elektřiny a její spotřebě. Dotace jsou poskytovány formou zelených bonusů a v roce 2020 vyplatila společnost analyzovanému podniku částku ve výši 14,662 mil. Kč. Na účtu jiné krátkodobé pohledávky společnost vede záznamy o podporách, které nebyly v daném roce připsány na účet společnosti. V roce 2020 činí částka 7,394 mil. Kč. Tato hodnota se skládá z nevyplacených podpor ve výši

4,572 mil. Kč v rámci PRV a 2 822 tis. Kč představují zelené bonusy. V sekci časové rozlišení na účtu příjmy příštích období v částce 9 088 tis. Kč jsou zapsány přiznané podpory pro nadcházející rok.

Tabulka 6: Aktiva podniku v tis. Kč v letech 2016 – 2020⁽¹⁾

Aktiva⁽²⁾	2016	2017	2018	2019	2020
Stálá aktiva⁽³⁾	182 784	193 514	189 060	171 664	178 577
Oběžná aktiva⁽⁴⁾	60 288	59 402	62 360	63 756	61 739
• Zásoby ⁽⁵⁾	27 628	24 348	22 634	33 776	28 062
• Pohledávky ⁽⁶⁾	29 469	31 089	30 969	29 303	31 704
• Peněžní prostředky ⁽⁷⁾	3 191	3 965	8 757	677	1 973
Časové rozlišení⁽⁸⁾	3 096	9 787	5 652	9 146	7 239
Aktiva celkem⁽⁹⁾	246 168	262 703	257 072	244 566	247 555

⁽¹⁾Assets of the company in thous. CZK in years 2016-2020; ⁽²⁾Assets; ⁽³⁾Fixed assets;

⁽⁴⁾Current assets; ⁽⁵⁾Stocks; ⁽⁶⁾Receivables; ⁽⁷⁾Monetary resources; ⁽⁸⁾Accruals; ⁽⁹⁾Total assets.

Zdroj: vlastní zpracování

Celkový kapitál firmy je v roce 2020 tvořen 77 % vlastními zdroji. Oproti přechozímu roku došlo ke zvýšení o 6 % neboť byla splacena významná část závazku úvěrovým institucím. Podnik také začal tvořit rezervy na opravy strojů.

Tabulka 7: Pasiva společnosti v tis. Kč⁽¹⁾

Pasiva⁽²⁾	2016	2017	2018	2019	2020
Vlastní kapitál⁽³⁾	138 812	152 931	166 961	176 638	189 357
• Základní kapitál ⁽⁴⁾	2 100	2 100	2 100	2 100	2 100
• Kapitálové fondy ⁽⁵⁾	4 726	4 726	4 726	4 726	4 726
• Fondy ze zisku ⁽⁶⁾	113 057	112 175	111 760	111 417	111 147
• Výsledek hospodaření z minulých let ⁽⁷⁾	11 215	18 928	33 931	48 375	56 965
• Výsledek hospodaření za běžné období ⁽⁸⁾	7 714	15 002	14 444	10 020	14 419
Rezervy⁽⁹⁾	0	0	0	0	647
Závazky⁽¹⁰⁾	106 692	109 148	89 620	70 393	54 066
Časové rozlišení⁽¹¹⁾	664	624	491	524	496
Pasiva celkem⁽¹²⁾	246 168	262 703	257 072	247 555	244 566

⁽¹⁾Company liabilities in thous. CZK; ⁽²⁾Liabilities; ⁽³⁾Equity; ⁽⁴⁾Basic capital; ⁽⁵⁾Capital funds;

⁽⁶⁾Profit funds; ⁽⁷⁾Profit from previous years; ⁽⁸⁾Profit from common period; ⁽⁹⁾Reserves;

⁽¹⁰⁾Commitments; ⁽¹¹⁾Accruals; ⁽¹²⁾Total liabilities. Zdroj: vlastní zpracování

Výčet přijatých podpor v rámci SZP zobrazuje tabulka 8 a ostatní přijaté subvence tabulka 9. V roce 2016 a 2017 představovaly vyplacené dotace subjektu v prvním pilíři 70 %. Podíl těchto plateb v dalších letech klesá. V roce 2018 se jedná pouze o 38 %,

v roce 2019 o 60 % a v roce 2020 o 49 %. Pokles v roce 2018 je způsoben významnou dotací PRV - Investice do hmotného majetku, která odpovídá 47 % celkových vyplacených peněžních prostředků v tomto roce. S výjimkou roku 2018 se na celkové částce nejvíce podílí jednotná platba na plochu s 21-30 %. Další nezanedbatelný obnos peněz představují VCS subvence. V prvních dvou uvedených letech, kdy platby tvoří 20 % z celku, společnost čerpá podpory na produkci bílkovinných plodin, na chov krávy chované v systému chovu s tržní produkcí mléka a na produkci konzumních brambor. Následující roky podnik již brambory nepěstuje. V posledních dvou účetních obdobích vzrostla důležitost opatření M13, což jsou platby do znevýhodněných zemědělských oblastí. Podnik průměrně inkasuje částku ve výši 20,203 mil. Kč ročně.

Tabulka 8: Poskytnuté dotace v rámci SZP společnosti X, a.s. v letech 2016-2020 (v tis. Kč)⁽¹⁾

	2016	2017	2018	2019	2020
První pilíř⁽²⁾	10 919	11 099	10 783	10 795	10 814
SAPS ⁽³⁾	4 894	4 836	4 669	4 651	4 650
PVP ⁽⁴⁾	372	346	310	275	252
Greening ⁽⁵⁾	2 709	2 678	2 586	2 602	2 606
VCS ⁽⁶⁾	2 944	3 239	3 218	3 267	3 306
Druhý pilíř⁽⁷⁾	4 253	4 083	17 641	7 151	11 258
M04 ⁽⁸⁾	0	0	13 362	0	4 866
M10 ⁽⁹⁾	1 343	1 351	1 371	1 832	1 272
M13 ⁽¹⁰⁾	1 113	1 071	1 081	3 487	3 506
M14 ⁽¹¹⁾	1 797	1 661	1 827	1 832	1 614
Ostatní⁽¹²⁾	645	838	144	144	151
Finanční kompenzace ⁽¹³⁾	77	152	144	144	151
SOT ⁽¹⁴⁾	568	686	0	0	0
Dotace celkem⁽¹⁵⁾	15 817	16 020	28 568	18 090	22 223

⁽¹⁾Provided subsidies within the CAP of the company X, Plc. in the years 2016-2020 (in thous. CZK); ⁽²⁾First pillar; ⁽³⁾Single area payment, ⁽⁴⁾Transitional national support, ⁽⁵⁾Greening, ⁽⁶⁾Voluntary support on the production; ⁽⁷⁾Second pillar; ⁽⁸⁾Investment in tangible assets; ⁽⁹⁾Agri-environmental-climate measures; ⁽¹⁰⁾Payments for areas with natural or other special constraints; ⁽¹¹⁾Animal welfare; ⁽¹²⁾Other; ⁽¹³⁾Financial compensation; ⁽¹⁴⁾Common organization of the market; ⁽¹⁵⁾Total subsidies. Zdroj: vlastní zpracování

Vysvětlivky k podporám druhého pilíře:

- M04 – Investice do hmotného majetku,
- M10 – Agroenvironmentálně-klimatické opatření,
- M13 – Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními,

- M14 – Dobré životní podmínky zvířat (Welfare).

Podnik dále čerpá podpory od MZe, z podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu (PGRLF), z ČSCHMS a od společnosti OTE, a. s. Zemědělské národní dotace (ZND) spravuje SZIF. Společnost X, a. s. pobírá podporu na zlepšení podmínek v chovu dojnic (ošetřování končetin, snížení tepelného stresu či zlepšení stájového prostředí), na účast producentů a zpracovatelů mléka v režimu jakosti Q CZ a na zmírnění škod způsobené suchem na zemědělských plodinách v roce 2016 a 2018. Dotace na pojištění rostlinné výroby (RV) a živočišné výroby (ŽV) slouží na úhradu části nákladů vynaložených při platbě pojistného na zemědělské pojištění. Nejvýznamnější částku představují zelené bonusy od společnosti OTE, a. s. V rámci ostatních přijatých podpor má společnost průměrně nárok na částku 17,704 mil. Kč. Před rokem 2016 podnik také čerpal dotace od ministerstva životního prostředí ČR na pořízení strojů pro snížení emisí čpavku.

Tabulka 9: Ostatní přijaté podpory v tis. Kč⁽¹⁾

Typ podpory ⁽²⁾	Poskytovatel ⁽³⁾	2016	2017	2018	2019	2020
Plemenářská činnost – kontrola užitkovosti ⁽⁴⁾	ČSCHMS ⁽⁵⁾	148	152	156	161	164
Zlepšení živ. podmínek dojnic (20.A.) ⁽⁶⁾	MZe ⁽⁷⁾	804	1 016	823	960	1 087
Dotace na pojištění RV a ŽV ⁽⁸⁾	PGRLF, a. s. ⁽⁹⁾	179	213	216	233	219
Kvalita mléka Q (19.A.) ⁽¹⁰⁾	MZe	74	80	80	80	81
Sucho ⁽¹¹⁾	MZe	2 272	0	1 028	0	0
Zelené bonusy ⁽¹²⁾	OTE, a. s.	16 094	16 876	16 428	14 236	14 662
Celkem⁽¹³⁾		19 571	18 337	18 731	15 670	16 213

⁽¹⁾Other received grants in thous. CZK; ⁽²⁾Type of support; ⁽³⁾Provider; ⁽⁴⁾Breeding activity – efficiency control; ⁽⁵⁾Czech Association of Beef Cattle Breeders; ⁽⁶⁾Improving the living conditions of dairy cows; ⁽⁷⁾Ministry of Agriculture; ⁽⁸⁾Subsidies for insurance of crop production and animal production; ⁽⁹⁾Support and guarantee farm and forestry fund, Plc.; ⁽¹⁰⁾Milk quality Q; ⁽¹¹⁾Dry season; ⁽¹²⁾Green bonuses; ⁽¹³⁾Total subsidies.
Zdroj: vlastní zpracování

6.2 Průměrný podnik

Data pro analýzu průměrného zemědělského podniku jsou čerpána ze zemědělské účetní datové sítě, FADN. V databázi je celkem zařazeno 80 000 - 90 000 agrárních subjektů, které lze rozřadit podle ekonomické velikosti. Ekonomická velikost představuje celkovou živočišnou i rostlinou produkci vyjádřenou v eurech. Analyzovaný podnik

X, a. s. se řadí do poslední ekonomické velikosti, a to je větší než 500 000 EUR. V následující tabulce jsou zachyceny data průměrného podniku v EU a v České republice. Na třetím řádku u každého roku jsou uvedeny zjištěné údaje o společnosti X, a. s. Veškerá data jsou vyčíslena v eurech, a proto číselné hodnoty vybraného podniku jsou převedeny na eura podle kurzů uvedených v tabulce 2 v metodice. Průměrná společnost v ČR vlastní průměrně 1 157,4 hektarů, zatímco průměrný podnik v EU 270,5 hektarů. Běžný podnik za ČR dosahuje druhých nejvyšších hodnot ve vztahu k ostatním členům EU hned po Slovenské republice (SR). Společnost X, a. s. vlastní 1 393,3 hektarů a průměrně prostřednictvím dotací prvního pilíře pobírá částku 437 912 EUR, což je o 52 721 EUR více než průměrný podnik ČR. Střední podnik v EU pobírá průměrně částku ve výši 74 895 EUR. Rozdíl v částkách je pravděpodobně způsoben, tím že podnik vlastní nadprůměrnou výměru zemědělské půdy v hektarech, na čemž je závislá výše dotace SAPS a greening. FADN člení platby prvního pilíře na SAPS a ostatní. V kategorii SAPS jsou zahrnuty subvence mladému zemědělci a greening. Ostatní platby obsahují podpory VCS a PVP. Co se týče druhého pilíře je situace obdobná. Podnik X, a. s. inkasuje v průměru o 229 883 EUR více než střední podnik ČR a o 309 807 EUR více než průměrný podnik EU.

Tabulka 10: Průměrný podnik⁽¹⁾

Rok ⁽²⁾	Subjekt ⁽³⁾	Počet hektarů ⁽⁴⁾	Přímé platby ⁽⁵⁾	SAPS ⁽⁶⁾	Ostatní dotace ⁽⁷⁾	PRV ⁽⁸⁾
2016	EU	270,5	75 515	10 884	6 539	9 636
	ČR	1 143,1	375 054	142 882	146 863	61 442
	X, a.s.	1 393	427 979	281 384	122 724	157 402
2017	EU	269,7	74 737	10 953	6 491	10 393
	ČR	1 151,3	384 295	152 336	113 532	78 271
	X, a.s.	1 432	467 384	294 205	140 368	159 867
2018	EU	270,8	74 560	11 602	7 890	11 967
	ČR	1 162,6	395 161	157 242	143 202	111 923
	X, a.s.	1 378	424 762	282 021	137 143	685 753
2019	EU	277,4	74 766	11 518	6 878	13 223
	ČR	1 172,5	386 255	158 014	118 262	113 280
	X, a.s.	1 370	431 523	285 439	139 394	281 425

⁽¹⁾Average enterprise; ⁽²⁾Year; ⁽³⁾Subject; ⁽⁴⁾Number of hectares; ⁽⁵⁾Direct payments; ⁽⁶⁾Single area payments; ⁽⁷⁾Other subsidies; ⁽⁸⁾Rural development program, Zdroj: vlastní zpracování

Již na základě tabulky 10 lze zamítnout třetí hypotézu, že mezi analyzovaným subjektem X, a. s. a průměrným podnikem neexistují žádné rozdíly ve vyplacených částkách v rámci prvního pilíře. Analyzovaná právnická osoba vlastní nadprůměrné

množství zemědělské půdy v hektarech, což ovlivňuje i výši přímých plateb. Je tedy zřejmé, že tvrzení je nepravdivé. Nepravdivost tvrzení potvrzuje i dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů viz podkapitola 6.6 Vyhodnocení výsledků a diskuse.

Podnik inkasuje nadprůměrný obnos peněžních prostředků i v rámci druhého pilíře, což je způsobeno faktem, že ne každý subjekt zahrnutý v databázi FADN čerpá dotace v rámci PRV. Dále průměrnou výši dotace ovlivňuje i velikost firmy, neboť v databázi jsou zahrnuty i fyzické osoby, které stěží budou realizovat milionové projekty jako analyzovaný subjekt.

6.3 Analýza poměrových ukazatelů

Záměrem této podkapitoly je porovnat skutečnou finanční situaci analyzovaného podniku se situací, kdy společnost nepobírá žádné podpory.

6.3.1 Úprava finančních dat

Subvence na straně aktiv zvyšují hodnotu peněžních prostředků, krátkodobých pohledávek a časového rozlišení. Pokud je dotace podniku uhrazena, zvyšuje se hodnota peněžních prostředků a zároveň dochází k poklesu výše krátkodobých pohledávek. Podpory analyzovaného subjektu se do pasivní strany rozvahy promítnou skrze výsledek hospodaření běžného účetního období, neboť jsou zaúčtovány do provozních výnosů. Následující tabulka obsahuje aktiva podniku snižená o hodnotu dotací. Na základě Přílohy k účetní závěrce jsou upraveny tyto účty: peněžní prostředky, jiné krátkodobé pohledávky, příjmy příštích období a dohadné položky aktivní.

Tabulka 11: Aktiva podniku snižená o dotace (v tis. Kč)⁽¹⁾

Aktiva ⁽²⁾	2016	2017	2018	2019	2020
Stálá aktiva⁽³⁾	182 784	193 514	189 060	178 577	171 664
Oběžná aktiva⁽⁴⁾	23 596	34 481	17 442	30 026	35 202
• Zásoby ⁽⁵⁾	27 628	24 348	22 634	28 062	33 776
• Pohledávky ⁽⁶⁾	20 341	21 246	15 089	18 534	20 409
• Peněžní prostředky ⁽⁷⁾	-24 373	-11 113	-20 281	-16 570	-18 983
Časové rozlišení⁽⁸⁾	752	1 221	998	1 080	1 189
Aktiva celkem⁽⁹⁾	207 132	229 216	207 500	209 683	208 055

⁽¹⁾Assets of the company reduced by subsidies (in thous. CZK); ⁽²⁾Assets; ⁽³⁾Fixed assets;

⁽⁴⁾Current assets; ⁽⁵⁾Stocks; ⁽⁶⁾Receivables; ⁽⁷⁾Monetary resources; ⁽⁸⁾Accruals; ⁽⁹⁾Total assets.

Zdroj: vlastní zpracování

Jedná se pouze o orientační úpravu aktivní strany rozvahy, protože účet peněžních prostředků nesmí ke konci účetního období vykazovat záporné částky. V takovém případě je nutné hodnotu vyrovnat například prostřednictvím přeúčtování na účet krátkodobých nebo dlouhodobých úvěrů. V případě společnosti X, a. s. je takové řešení nedostačující, neboť by podnik v roce 2019 a 2020 vykazoval záporné hodnoty u vlastního kapitálu a zadluženost podle vzorce (5) z metodiky by byla vyšší než 100 %. Je tedy vysoce pravděpodobné, že bankovní instituce odmítnou poskytnout analyzovanému subjektu úvěr kvůli vysoké míře rizika. Pokud by podnik nepodnikl jisté kroky ke zlepšení finanční situace, tak by společnost po dvou letech zbankrotovala.

Tabulka 12 zobrazuje pasivní stránku rozvahy, kde se odúčtování dotací projeví prostřednictvím záporného výsledku hospodaření.

Tabulka 12: Pasiva podniku snižená o dotace (v tis. Kč)⁽¹⁾

Pasiva⁽²⁾	2016	2017	2018	2019	2020
Vlastní kapitál⁽³⁾	104 885	114 626	96 982	104 520	110 921
• Základní kapitál ⁽⁴⁾	2 100	2 100	2 100	2 100	2 100
• Kapitálové fondy ⁽⁵⁾	4 726	4 726	4 726	4 726	4 726
• Fondy ze zisku ⁽⁶⁾	113 057	112 175	111 760	111 417	111 147
• Výsledek hospodaření z minulých let ⁽⁷⁾	11 215	11 215	11 215	11 215	11 215
• Výsledek hospodaření za běžné období ⁽⁸⁾	- 26 213	-15 590	-32 819	-24 938	-18 267
Rezervy⁽⁹⁾	0	0	0	0	647
Závazky⁽¹⁰⁾	106 692	109 148	89 620	70 393	54 066
Časové rozlišení⁽¹¹⁾	664	624	491	524	496
Pasiva celkem⁽¹²⁾	212 241	224 398	187 093	175 437	166 130

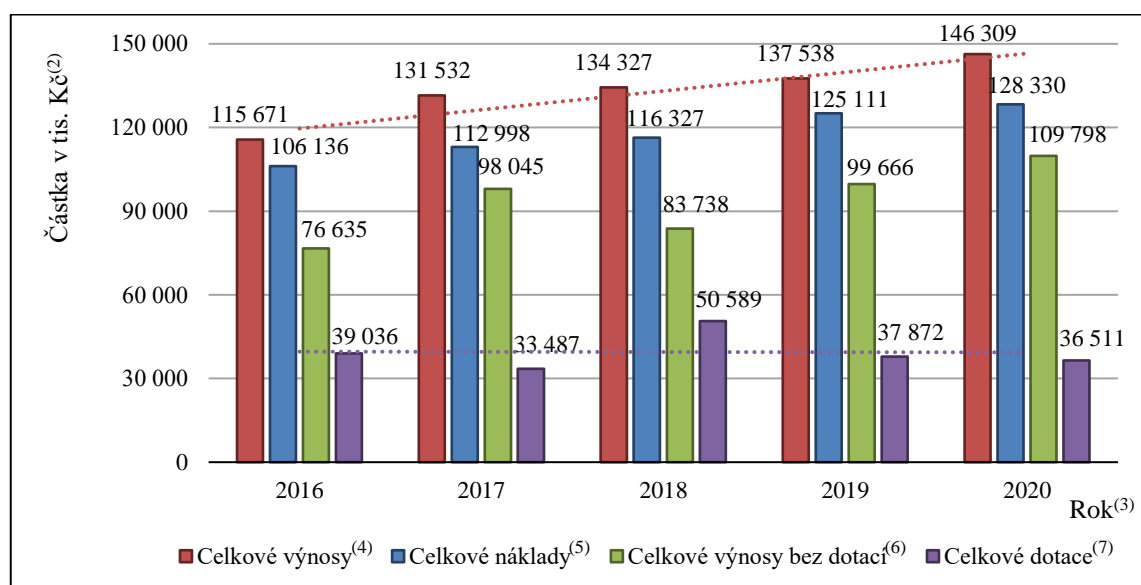
⁽¹⁾Company liabilities reduced by subsidies; ⁽²⁾Liabilities; ⁽³⁾Equity; ⁽⁴⁾Basic capital; ⁽⁵⁾Capital funds; ⁽⁶⁾Profit funds; ⁽⁷⁾Profit from previous years; ⁽⁸⁾Profit from common period; ⁽⁹⁾Reserves; ⁽¹⁰⁾Commitments; ⁽¹¹⁾Accruals; ⁽¹²⁾Total liabilities. zdroj: vlastní zpracování

Pro výpočet ukazatelů je dále nutné vyčíslit výnosy, náklady, a nakonec výsledek hospodaření před zdaněním. Skutečné hodnoty zmíněných položek zachycuje tabulka 20 v příloze 6. Tabulka 21 ve stejné příloze zobrazuje situaci, kdy jsou výnosy upraveny o hodnotu dotací.

Celkové skutečné výnosy, výnosy očištěné o dotace, skutečné náklady a celkový obnos přijatých dotací jsou také vykresleny ve sloupcovém grafu 14 níže pod odstavcem. Výnosy i náklady vykazují rostoucí trend a celkové dotace konstantní trend. Firma v celém sledovaném období dosahuje zisku, neboť jsou výnosy (červená) vyšší než

náklady (modrá). Pokud se však porovnávají náklady s výnosy bez dotací (zelená) je situace opačná. Odúčtování dotací se projeví ve snížení provozních dotací a náklady budou převyšovat celkové tržby. Je nutné si však uvědomit, že společnost by v takovém případě nerealizovala tak vysokou spotřebu, ale upravila ji na základě finanční situace podniku. Náklady by tedy nebyly, tak vysoké a výsledek hospodaření by nemusel být stoprocentně záporný, každopádně bude společnost dosahovat nižšího zisku v porovnání se skutečnou situací korporace.

Graf 14: Výnosy, náklady, dotace a výnosy bez dotací od roku 2016 do roku 2020⁽¹⁾

⁽¹⁾Revenues, costs, subsidies and revenues without subsidies since 2016 to 2020; ⁽²⁾Sum in thous. CZK; ⁽³⁾Year; ⁽⁴⁾Total revenues; ⁽⁵⁾Total costs; ⁽⁶⁾Total revenue without subsidies; ⁽⁷⁾Total subsidies, Zdroj: vlastní zpracování

6.3.2 Výpočet ukazatelů

Na základě vzorců (1)-(6) v metodice jsou vypočítány následující ukazatelé: ROA, ROE, ROS, n, celková zadluženost a BL. Výsledky ukazatelů obou situací jsou zaneseny v tabulce 13 a 14. Nejvyšší rentability celkových aktiv dosáhla společnost v roce 2017, 2018 a 2020, kdy je ROA rovno 7 %. Hodnotu lze porovnat s odvětvovým průměrem (www.mpo.cz). Průměrná ROA v odvětví zemědělství činí v roce 2016 - 2 %, 2017 - 3,22 %, 2018 - 4,99 % a v roce 2019 - 3,67 %. U rentability vlastního kapitálu dosahuje podnik nejvyšší hodnoty v roce 2017 a lze porovnat s ROE jiné společnosti ve stejném oboru. Například Kašpárková (2021) uvádí ROE včetně dotací analyzovaného subjektu AGRO, a. s. v roce 2016 - 5,36 %, 2017 - 9,47 %, 2018 - 8,39 % a v roce 2019 - 5,46 %. Pokud podnik nedisponuje s žádným cizím

kapitálem je hodnota ukazatele shodná s ukazatelem rentability investovaného kapitálu (ROCE). Doporučená hodnota závisí na velké škále faktorů. Ukazatel ROS vyjadřuje schopnost podniku generovat zisk a lze opět výslednou hodnotu porovnat s odvětvovým průměrem. Průměrná rentabilita tržeb za odvětví zemědělství v roce 2016 je 4,68 %, 2017 – 7,72 %, 2018 – 8,19 % a v roce 2019 – 9,00 %. Dalším ukazatelem je nákladovost, která u podniku generující zisk je menší než 1. Nákladovost u společnosti X, a. s. nabývá vysokých hodnot a například v roce 2020 pokrývají celkové náklady firmy 88 % celkových výnosů. Vysokých hodnot nabývá ukazatel i u podniku AGRO, a. s., kde je nákladovost podle vzorce (4) v každém roce 0,97. Co se týče celkové zadluženosti analyzovaného subjektu, hodnota ukazatele v čase klesá. Pokles závazků je patrný již z tabulky 7 v podkapitole 6.1 Charakteristika společnosti. Podnik splácí své úvěrové závazky a celková zadluženost tedy klesá. Kašpárková (2021) vyčíslila celkovou zadluženost u podniku AGRO, a. s. v roce 2016 – 44,42 %, 2017 – 42,76 %, 2018 – 43,96 % a v roce 2019 - 36,73 %. Výsledky doposud všech zmíněných ukazatelů společnosti X, a. s. dosahují lepších hodnot v porovnání buď s odvětvovým průměrem, nebo s konkurencí v odvětví. U posledního ukazatele, běžná likvidita, je doporučená hodnota v rozmezí 1,5 – 2,5. Pouze v roce 2020 by analyzovaný podnik byl schopný uspokojit všechny své věřitele v určitém okamžiku.

Tabulka 13: Ukazatele společnosti⁽¹⁾

Ukazatele ⁽²⁾	ROA ⁽³⁾	ROE ⁽⁴⁾	ROS ⁽⁵⁾	n ⁽⁶⁾	Celková zadluženost ⁽⁷⁾	BL ⁽⁸⁾
2016	3,87 %	5,56 %	8,24 %	0,92	43,34 %	0,57
2017	7,06 %	9,81 %	14,09 %	0,86	41,55 %	0,54
2018	7,00 %	8,65 %	13,40 %	0,87	34,86 %	0,70
2019	5,02 %	5,67 %	9,04 %	0,91	28,44 %	0,88
2020	7,35 %	7,61 %	12,29 %	0,88	22,05 %	1,18

⁽¹⁾Company indicators; ⁽²⁾Indicators; ⁽³⁾Return on Assets; ⁽⁴⁾Return on equity; ⁽⁵⁾Return on sales;

⁽⁶⁾Cost indicator; ⁽⁷⁾Total indebtedness; ⁽⁸⁾Current liquidity, zdroj: vlastní zpracování

Gurčíkův index umožňuje odlišit prosperující a neprosperující agrární společnosti. Na základě vzorce (7) v metodice hodnota G činí 2,00. Společnost X, a. s. lze klasifikovat jako prosperující podnik.

Tabulka 14 na následující straně zobrazuje situaci, kdy analyzovaný subjekt nemá nárok na poskytované dotace. Odúčtováním subvencí z finančních výkazů společnosti došlo ke zhoršení výsledků ukazatelů. Podnik se nyní nachází ve ztrátě, a proto ukazatelé

rentability vychází v záporných číslech. Stejný závěr vychází i z pátého sloupce n, kde u každého roku je hodnota >1 , což znamená, že náklady převyšují výnosy. Dále dochází k růstu celkové zadluženosti a k dalšímu zhoršení ukazatele BL.

Kolegyně Kašpárková (2021) uvádí u podniku AGRO, a. s. podobné závěry kromě roku 2017, kdy firma realizovala zisk a tedy ROA, ROE a ROS jsou kladné. Z uvedeného vyplývá, že hodnota nákladovosti je v tomto roce <1 .

Po odečtení dotací se mění i hodnota G-indexu. Nyní je hodnota G rovna $-0,08$. Na základě této hodnoty se společnost nyní řadí mezi neprosperující podniky.

Tabulka 14: Poměrové ukazatelé po odečtení dotací⁽¹⁾

Ukazatele ⁽²⁾	ROA ⁽³⁾	ROE ⁽⁴⁾	ROS ⁽⁵⁾	n ⁽⁶⁾	Celková zadluženost ⁽⁷⁾	BL ⁽⁸⁾
2016	-13%	-25%	-32%	1,38	50%	0,22
2017	-7%	-14%	-11%	1,15	49%	0,32
2018	-16%	-34%	-26%	1,39	48%	0,19
2019	-12%	-24%	-17%	1,26	40%	0,43
2020	-9%	-16%	-14%	1,17	32%	0,65

⁽¹⁾Ration indicators after deduction of subsidies ; ⁽²⁾Indicators; ⁽³⁾Return on Assets; ⁽⁴⁾Return on equity; ⁽⁵⁾Return on sales; ⁽⁶⁾Cost indicator; ⁽⁷⁾Total indebtedness; ⁽⁸⁾Current liquidity, zdroj: vlastní zpracování

Cílem této podkapitoly je zjistit, jaká je finanční situace podniku v případě, kdy společnost nepobírá žádné podpory. Výsledky jsou zcela jednoznačné. Bez dotací realizuje firma ztrátu se střední hodnotou 23,565 mil. Kč. Odúčtováním subvencí dochází ke zhoršení ukazatele celková zadluženost, nákladovost i běžné likvidity. Výjimkou nejsou ani ukazatelé rentability, které se nachází v záporných číslech.

6.4 Strategický plán SZP na období 2023-2027

Ke konci ledna 2022 byl podán návrh Strategického plánu SZP na období 2023-2027. MZe již zveřejnilo připomínky EK týkající se klíčového zaměření strategického plánu SZP ze dne 19. května 2022. V dokumentu se nachází 340 drobných či rozsáhlejších připomínek. EK bere na vědomí veškerá rozhodnutí ČR, ale požaduje různá rozšíření konkrétních bodů a doplnění o provedené analýzy.

Schvalování návrhu již pokročilo a dne 25. července 2022 MZe odeslalo návrh Strategického plánu na nové období do hodnocení SEA, které se zabývá posuzováním

vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví. Veřejné projednání návrhu a jeho posouzení proběhne ve čtvrtek 25. srpna 2022 v budově MZe.

V návrhu jsou mimo jiné také upraveny podmínky pro poskytování přímých podpor a konkrétně se změna týká SAPS a zelené platby. V případě schválení návrhu bude subvence poskytována maximálně na výměru 150 hektarů. Cílem je podpořit malé subjekty nikoliv velké společnosti jako doposud. Snížení dotací prvního pilíře umožní přesun 2,5% přidělu z prvního pilíře do druhého.

Částku ušlé dotace v případě platnosti nových podmínek v období 2016-2020 zobrazuje tabulka 15. Pokud by strategický plán platil v roce 2020, kdy subjekt X, a. s. vlastní 1 276 ha, sazba dotace SAPS na 1 ha je 3 644,19 Kč a sazba dotace greening na 1 ha činí 2 013,64 Kč, ztratila by společnost nárok na peněžní prostředky v celkové sumě 6,371 mil. Kč ($1\,276 \cdot 3\,644,19 + 1\,276 \cdot 2\,013,64$). Důsledkem je pokles zisku po zdanění o 5,281 mil. Kč.

Tabulka 15: Výše ušlé dotace v případě výplaty podpor pouze na 150 hektarů⁽¹⁾

Rok ⁽²⁾	Počet hektarů ⁽³⁾	Sazba dotace na hektar ⁽⁴⁾		Výše dotace ⁽⁵⁾		Celkem ⁽⁶⁾
		SAPS	Greening	SAPS	Greening	
2016	1 243	3 515	1 928	4 368 573	2 397 038	6 765 612
2017	1 282	3 378	1 853	4 330 250	2 375 995	6 706 245
2018	1 228	3 388	1 877	4 160 648	2 305 423	6 466 071
2019	1 220	3 394	1 884	4 140 814	2 298 846	6 439 660
2020	1 126	3 644	2 014	4 103 358	2 267 359	6 370 717

⁽¹⁾The amount of the lost subsidy in case of payment of subsidies for only 150 hectares; ⁽²⁾Year; ⁽³⁾Number of hectares; ⁽⁴⁾Subsidy rate per hectare; ⁽⁵⁾Subsidy amount; ⁽⁶⁾In sum, zdroj: vlastní zpracování

6.5 Korelační matice

Na základě korelační matice v tabulce 16 je zjištěna pozitivní korelace mezi hodnotou dotace a oběžnými aktivy (OA) a výsledkem hospodaření (VH). Dále pozitivní závislost mezi počtem hektarů a stálými aktivy (SA) i OA a mezi OA a SA. Slabší pozitivní závislost existuje mezi VH a stálým i oběžným majetkem. Nakonec záporná korelace mezi počtem hektarů a VH a celkovou výší dotací SZIF. Subvence prvního pilíře jsou sice pozitivně závislé na počtu hektarů, ale druhý pilíř nikoliv. Čím vyšší částku bude podnik inkasovat v rámci druhého pilíře, tím nižší bude korelační koeficient.

Tabulka 16: Korelační matice⁽¹⁾

	Dotace SZIF ⁽²⁾	SA ⁽³⁾	OA ⁽⁴⁾	VH ⁽⁵⁾	Počet ha ⁽⁶⁾
Dotace SZIF	1	-0,0318	0,6190	0,5116	-0,3907
SA	-0,0318	1	0,8681	0,2535	0,8895
OA	0,6190	0,8681	1	0,2427	0,7256
VH	0,5116	0,2535	0,2427	1	-0,1595
Počet ha	-0,3907	0,8895	0,7256	-0,1595	1

⁽¹⁾Correlation matrix; ⁽²⁾SAIF subsidy; ⁽³⁾Fixed assets; ⁽⁴⁾Current assets; ⁽⁵⁾Economic result;

⁽⁶⁾Number of hectares, Zdroj: vlastní zpracování

6.6 Vyhodnocení výsledku a diskuse

Na počátku práce bylo stanoveno několik hypotéz, které v průběhu praktické části jsou buď vyvráceny, nebo potvrzeny. Jedná se o následující hypotézy:

1. Společná zemědělská politika Evropské Unie je plně financována z Evropského zemědělského záručního fondu a z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova.
2. Průměrný podnik České republiky čerpá v rámci Společné zemědělské politiky nejvíce finančních prostředků ze všech členských států Unie.
3. Neexistují žádné rozdíly ve vyplacených částkách v rámci prvního pilíře mezi vybraným subjektem a průměrným podnikem České republiky na hladině významnosti 5 %.

První tvrzení není správné a je vyvráceno v podkapitole 5.3 Výdaje na SZP EU. SZP je sice hrazena z evropských fondů, ale tyto fondy nepokryjí 100 % celkových výdajů. Část peněžních prostředků v rámci SZP je financována z rozpočtu ČR. Procentuální rozdělení peněžních prostředků vynaložené na SZP v ČR podle rozpočtu, ze kterého byly poskytnuty, zobrazuje graf 3.

Další předpoklad vychází z údajů za průměrný podnik jednotlivých členských států EU. Finanční data sdružuje a vyhodnocuje EK prostřednictvím FADN. Potřebné informace lze nalézt v příloze 5: Průměrný podnik. SK vykazuje nejvyšší počet hektarů připadající na průměrný podnik, což ovlivňuje kategorii SAPS, kde vykazuje vyšší průměrné částky. Navzdory této skutečnosti čerpá ČR v rámci prvního pilíře průměrně vyšší částku o 55 969 EUR oproti SK, příčinou je výrazně nižší hodnota v rámci ostatních dotací. Co se týče druhého pilíře, je situace stejná a ČR opět inkasuje vyšší obnos finančních prostředků než SK. Druhé tvrzení je tedy pravdivé.

Pro ověření třetí hypotézy je nutné zjistit, zda existují rozdíly v rozptylech obou souborů prostřednictvím dvouvýběrového F-testu pro rozptyl. Testovací kritérium F činí 5,787 a kritická hodnota je 9,277. Testovací kritérium nepřekročilo kritickou hodnotu, tudíž mezi rozptyly není staticky významný rozdíl. Následně je možné provést dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů. V tomto případě testovací statistika t (4,907) převyšuje kritickou hodnotu (2,447). Na základě provedených testů lze třetí předpoklad zamítnout, neboť mezi středními hodnotami existují významné rozdíly.

V případě společnosti X, a. s. výše peněžních prostředků, kterou každoročně inkasuje od SZIF, je nadprůměrná. Poskytnuté dotace se vyúčtovávají do výnosu a zaujímají 20-30 % celkových výnosů společnosti, zatímco náklady představují 86-91 % celkových výnosů. Z uvedeného vyplývá, že při daných nákladech a cenách není společnost bez poskytnutých finančních prostředků schopna dosahovat zisku. Ztráta dotací pro zemědělce je ztrátou i pro celou populaci, neboť hospodáři by musely zvýšit prodejní ceny produkce, a to znamená i zvýšení cen za potraviny.

Výsledky jsou porovnány se studií, kde autorka analyzuje podobně velký podnik. Z jejich závěru také plyne, že společnost není schopna bez dotací dosahovat zisku. Autorka Kašparová (2021) zjistila, že ve zkoumaných 5 letech je společnost schopna dosáhnout zisku pouze v roce 2017, neboť se jedná o jediný rok, kdy dotace na celkových tržbách představují méně než 3 %. Ostatní roky činí podíl 4-5 %. Náklady se podílejí na celkových tržbách v průměrné výši 97 %, a proto jakmile subvence představují více než 3 % je podnik ve ztrátě. V tomto případě průměrná ztráta činí 3,6 mil. Kč, což je zhruba o 20 mil. Kč méně než v případě společnosti X, a. s.

Při daných nákladech společnosti by podíl dotací na výnosech měl činit maximálně 9 %, aby v případě odúčtování dotací nebyl podnik ve ztrátě. Podnik by měl redukovat náklady nebo zvýšit výnosy jiným způsobem než prostřednictvím dotací. Dále je vysoce pravděpodobné, že v blízké době budou platit nové podmínky pro poskytování podpor v rámci prvního pilíře. Pokud by úprava platila již v roce 2020, přišel by subjekt o 6,371 mil. Kč v rámci dotace SAPS a greening. Důsledkem je pokles čistého zisku. V případě dalších úprav podmínek nebo poklesu výnosů z důvodu nepříznivého počasí, výskytu nemoci či snížení výkupních cen agrárních komodit může být podnik již ztrátový.

7 ZÁVĚR

Cílem diplomové práce je analyzovat principy, záměry a fungování společné zemědělské politiky EU. Následně zhodnotit její dopad na ekonomiku zemědělských podniků jako subjektů působících v rámci cirkulární ekonomiky. Oběhové hospodářství v rámci SZP je řešeno v „Zelené dohodě pro Evropu“ z roku 2019, kterou vydala EK.

Zemědělská činnost je podstatnou součástí národního hospodářství. Jedná se o nenahraditelnou činnost, neboť zajišťuje potraviny a další nezbytné produkty. Se zemědělstvím jsou spojeny vysoké náklady, a proto je potřebné poskytnout hospodářům finanční podporu. Některé agrární podniky provozují BPS, kdy lze prodejem elektrické energie generovat další finanční prostředky.

Hlavním účelem SZP je vytvoření podmínek, které evropským statkářům poskytnou možnost vykonávat celou řadu činností ve společnosti jako je produkce potravin. Důležitým implementačním nástrojem jsou zemědělské dotace. Finanční prostředky plynou do ČR z evropských fondů EAGF a EARFD, ale také ze státní pokladny. Nejvýznamnějším dotačním titulem je jednotná platba na plochu, která je vyplácena na základě počtu hektarů. Na významu zároveň nabývají dotace v rámci druhého pilíře neboli Programu rozvoje venkova. Průměrný podnik ČR vykazuje nejvyšší hodnoty inkasovaných peněžních prostředků u obou pilířů ze všech členských zemí EU.

Z analýzy finančních dat podniku X, a. s. vyplývá, že dotace mají podstatný vliv na hospodářský výsledek a bez dotací by podnik nebyl schopný dosáhnout kladného výsledku. Společnost se tak řadí mezi ostatní agrární společnosti, kterým dotace pomáhají provozovat svoji činnost. Výše peněžních prostředků, kterou subjekt každoročně inkasuje od SZIF, je nadprůměrná. Poskytnuté dotace se vyúčtovávají do výnosů a zaujímají 20-30 % celkových výnosů společnosti.

Výraznou změnou pro analyzovaný subjekt bude přijetí strategického plánu na období 2023-2027, který značně mění podmínky pro poskytování přímých podpor. Všechny společnosti, které vlastní zemědělskou plochu o výměře větší než 150 hektarů přijdou o část dotace SAPS a greening. Podle posledních dostupných dat průměrný podnik ČR vlastní 1 172,5 hektarů což je o 1 022,5 hektarů více než maximální výměra pro výplatu zmíněných dotačních titulů. Průměrný podnik tak přijde o částku 5,397 mil. Kč, což může středním podnikům již způsobit finanční problémy.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Bibliografie

- [1] Lacina, L., Strejček, P., & Blížkovský, P. (2016). *Učebnice evropské integrace*. (4. přepracované a aktualizované vydání). Brno: Barrister & Principal.
- [2] Lipovská, H. (2017). *Moderní ekonomie. Jednoduše o všem, co byste měli vědět*. (1. vyd.). Praha: Grada Publishing, a. s.
- [3] Baldwin, R., & Wyplosz, Ch. (2013). *Ekonomie evropské integrace*. (4. vydání). Praha: Grada Publishing, a. s.
- [4] Svatoš, M. a kol. (1999). *Ekonomika zemědělství a evropská integrace*. (2. přepracované vydání). Praha: ČZU Praha.
- [5] Marek D. & Baun M. (2010). *Česká republika a Evropská unie*. Brno: Barrister & Principal, o. s.
- [6] König, P. a kol. (2009). *Rozpočet a politiky Evropské unie. Příležitost pro změnu*. (2. aktualizované vydání). Praha: C. H. Beck.
- [7] Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie. (2017). *Politiky Evropské unie: Zemědělství*. (aktualizované vydání). Belgie: Bietlot
- [8] Svoboda, J., Lososová J. & Zdeněk, R. (2017). *Zemědělské dotace v Evropské unii*. (1. vydání). Praha: Wolters Kluwer ČR.
- [9] Fojtíková, L. & Lebieczik, M. (2008). *Společné politiky EU. Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. (1. vydání). Praha: C. H. Beck
- [10] Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie. (2018). *Rozpočet EU: Společná zemědělská politika (SZP) po roce 2020*. Belgie: Bietlot
- [11] Štěrbová, L. a kol. (2013). *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada Publishing, a. s.
- [12] Švecová, L. & Veber, J. (2021). *Produkční a provozní management*. (1. vydání). Praha: Grada Publishnig, a. s.
- [13] Kislíngerová a kol. (2021). *Cirkulární ekonomie a ekonomika. Společenské paradigma, postavení, budoucnost a praktické souvislosti*. (1. vydání). Praha: Grada Publishning, a. s.
- [14] Moldan, B. (2020). *Životní prostředí v globální perspektivě*. (1. vydání). Praha: Karolinum
- [15] Moldan, B. (2018). *Civilizace na planetě Zemi*. (1.vydání). Praha: Karolinum

- [16] OECD (2018). *OECD Environmental Performance Reviews: Czech Republic 2018*. Paříž: OECD Publishnig.
- [17] Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie. (2020). *Eurostat regional yearbook*. Belgie: Bietlot
- [18] Smatanová, M. (2012). *Digestát jako organické hnojivo*. Rostlinná výroba. Odborný a stavovský týdeník Zemědělec. (vydání 18/2012). Praha: Profi Press s.r.o.
- [19] Hobrland, M. (2019). *7 pádů odpadu: Na odpady a životní prostředí s rozumem a s humorem*. Praha: Concept 42
- [20] Moravec, A. (2017). *Bioplyn dává energetice smysl*. Biometan: Biozemní plyn. Biom. Časopis o energii, co roste. (vydání 4/2017). Praha: UNIPRINT, s. r. o.
- [21] Boháčková, I. a kolektiv. (2011). *Finanční podpora zemědělství a regionálního rozvoje – vybrané aspekty*. Praha: Powerprint
- [22] Strnadová, Z. (2019). *Co by měl vědět příjemce dotace*. (První vydání). Praha: GRADA Publishnig, a. s.
- [23] Kislíngrová, E. (2008). *Finanční analýza krok za krokem*. (2. vydání). Praha: C. H. Beck
- [24] Růčková, P. (2008). *Finanční analýza – metody, ukazatele, využití v praxi*. (2. aktualizované vydání). Praha: Grada Publishing, a. s.
- [25] Knápková, A., Pavelková D. & Šteker K. (2017). *Finanční analýza – Komplexní průvodce s příklady*. (3. rozšířené vydání). Praha: Grada Publishing, a.s.
- [26] Martinovičová D., Konečný M. & Vavřina J. (2019). *Úvod do podnikové ekonomiky*. (2. aktualizované vydání). Praha: Grada Publishnig, a. s.
- [27] Kašparová, S. (2021). *Vliv dotací na hospodaření obchodní společnosti*. (diplomová práce). Brno: Masarykova univerzita.
- [28] Munduchová, K. (2022). *Společná zemědělská politika Evropské Unie a její vliv na ekonomiku zemědělských podniků*. Církulární ekonomika a další vybrané aktuální aspekty ekonomie III. Sborník vybraných příspěvků studentů ekonomické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. České Budějovice: Jihočeská univerzita

Internetové zdroje

- [29] EUROPA – European Union website, the official EU website. (2021). *Historie Evropské unie*. Evropská unie. [online].[cit. 13.10.2021]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/history_cs
- [30] Evropská unie – Ministerstvo vnitra České republiky. (2021). *Úvodní strana – Ministerstvo vnitra České republiky* [online].[cit. 13.10.2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-organizace-a-vs-evropska-unie.aspx>
- [31] Consilium. (2021). *Dlouhodobý rozpočet EU na období 2021–2027 a balíček opatření na podporu oživení*. [online].[cit. 03.11.2021]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/the-eu-budget/long-term-eu-budget-2021-2027/>
- [32] Ministerstvo financí ČR. (2020). *Rozpočet EU na rok 2021*. [online]. [cit. 03.11.2021]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/hospodareni-eu/rozpocet-eu/rocní-rozpocety-evropske-unie/2021/rozpocet-eu-na-rok-2021-43266>
- [33] Ministerstvo financí ČR. (2021). *Čistá pozice ČR vůči EU loni dosáhla +85,7 miliardy, jde o historicky druhý nejlepší výsledek*. [online].[cit. 04.11.2021]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2021/cista-pozice-cr-vuci-eu-loni-dosahla-857-40792>
- [34] Evropská komise. (2021_a). *Stručný přehled společné zemědělské politiky*. [online].[cit. 09.11.2021]. Dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-glance_cs#title
- [35] Michalčáková, A. (2018). *Společná zemědělská politika 2014–2020*. Evropský informační projekt 2018. AGRI ČR+. [online].[cit. 23.11.2021]. Dostupné z: <http://www.agricrplus.cz/spolecna-zemedelska-politika-2014-2020>
- [36] Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. (2021). *Dotace EU - Finanční nástroje*. [online].[cit. 30.11.2021]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/financni-nastroje>
- [37] Šulc, P. (2018). *Balíček k oběhovému hospodářství – nové směrnice a hlavní změny*. ENViprofi.cz. [online]. [cit. 30.11.2021]. Dostupné z: https://www.enviprofi.cz/33/balicek-k-obehovemu-hospodarstvi-nove-smernice-a-hlavni-zmeny-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EIGM_uajtVmSXvrNWrDIICFZwRYsMFH_3w/?serp=1
- [38] Stonawská, K. (2021). *Činnost ministerstva zemědělství v oblasti cirkulární ekonomiky*. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [cit. 30.11.2021]. Dostupné z: https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/2021/9/Katerina-Stonawska_MZe_Cinnost-MZe-v-oblasti-cirkularni-ekonomiky.pdf
- [39] Sv. Helgason, K., Iversen K. & Julca A. (2021). *UN/DESA Policy Brief #105: Circular agriculture for sustainable rural development*. Department of Economic and Social Affairs. Economic Analysis. [cit. 8.8.2022]. Dostupné z:

<https://www.un.org/development/desa/dpad/publication/un-desa-policy-brief-105-circular-agriculture-for-sustainable-rural-development/>

- [40] Papež, K. (2015). *Jak fungují bioplynové stanice*. EnviWeb.cz – zpravodajství o životním prostředí, profesní ekologie, odborné akce. [online].[cit. 06.12.2021]. Dostupné z: <https://www.enviweb.cz/103210>
- [41] Milerová Prášková, D., Zedníček, P. & Jonášová, S. (2019). *Bioekonomika a cirkulární ekonomika*. FACT SHEET. Cirkulární Hub Praha. [online]. [cit. 06.12.2021]. Dostupné z: <https://bioeconomy.czu.cz/cs/r-14278-dokumenty>
- [42] BIOHEC-LIFE. (2017). *Advanced biodiesel in circular economy for low carbon public transports*. [online].[cit. 06. 12. 2021]. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/1891061437/C7E508D1982E41CDPQ/1?accountid=9646>
- [43] Doležal, J. (2021). *Uhlíková neutralita, bioenergetika a CCS*. Odborné články. Biom. Časopis o energii, co roste. [online]. [cit. 07.12.2021]. Dostupné z: <https://biom.cz/cz/odborne-clanky/uhlikova-neutralita-bioenergetika-a-ccs>
- [44] Michalčáková, A., Komínková, M. & Farkač, M. (2015). *Společná zemědělská politika EU v letech 2014-2020*. Informační příručka projektu AGRI ČR+. Ministerstvo zemědělství. [cit. 08.12.2021]. Dostupné z: <http://www.agricrplus.cz/prectete-si-prirucku-szp-2014-2020>
- [45] Gurčík, L. (2002). *G-index – metoda predikcie finančného stavu poľnohospodárskych podnikov*. Praha: Agricultural economics = Zemědělská ekonomika: an international journal = mezinárodní vědecký časopis, 48(8), 373- 378. Dostupné z: <https://www.agriculturejournals.cz/publicFiles/59317.pdf>
- [46] Státní zemědělský intervenční fond (SZFI). (2020). *Výroční zpráva za rok 2020*. [online].[cit. 19.12.2021]. Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_k_e_stazeni%2Fsystemova_navigace%2Fo_nas%2Fvyrocni_zpravy_szif%2F1624441026207.pdf
- [47] Kozelský a kol. (2016). *Proměna českého zemědělství po vstupu do EU*. Česká spořitelna, a. s. [online].[cit. 19.12.2021]. Dostupné z: https://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Specialni_analyzy/Specialni_analyzy/Prilohy/sr_2016_07_promena_ceskeho_zemedelstvi_po_vstupu_do_eu.pdf
- [48] Ministerstvo zemědělství. (2021). *Zemědělství 2020*. [online].[cit. 19.12.2021]. Dostupné z: https://eagri.cz/public/web/file/680643/Zemedelstvi_2020.pdf
- [49] Evropská komise. (2021_b). Základní platba. [online].[cit. 20.03.2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/income-support/basic-payment_cs

- [50] Státní zemědělský intervenční fond (SZIF). (2013). Platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (Greening). [online]. [cit. 20.03.2022]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/greening>
- [51] Státní zemědělský intervenční fond (SZFI). (2008). *Výroční zpráva státního zemědělského intervenčního fondu za rok 2008*. [online]. [cit. 20.03.2022]. Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fsystemova_navigace%2Fo_nas%2Fvyrocni_zpravy_szif%2FV%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD+zpr%C3%A1va+za+rok+2008.pdf
- [52] Evropská komise. (2021_c). *Dobrovolná podpora vázaná a produkci*. [online]. [cit. 21.03.2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/income-support/additional-optional-schemes/voluntary-coupled-support_cs
- [53] Ministerstvo zemědělství. (2004). *Zemědělství 2004*. [online]. [cit. 20.03.2022]. Dostupné z: https://eagri.cz/public/web/file/17456/Z_2004_pro_tisk.pdf
- [54] Ministerstvo zemědělství. (2007). *Zemědělství 2007*. [online]. [cit. 20.03.2022]. Dostupné z: https://eagri.cz/public/web/file/17427/Zemedelstvi_2007.pdf
- [55] SZIF. (2021). Společná organizace trhu. [online]. [cit.20.03.2022]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/spolecna-organizace-trhu>
- [56] FADN CZ. (2021). *FADN v České republice*. [online]. [cit. 22.01.2022]. Dostupné z: https://www.fadn.cz/fadnweb/AHTM/FADN_CR_E.html
- [57] European Commission. (2021). *CAP expenditure in the total EU expenditure. Common Agricultural Policy: Key graphs & figures*. [online]. [cit. 21.06.2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/farming/documents/cap-expenditure-graph1_en.pdf

Legislativní dokumenty

- [58] Úřední věstník Evropské unie. (2012). *Smlouva o fungování Evropské unie*. [online]. [cit. 2. 11.2021]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>
- [59] Úřední věstník Evropské unie. (2013). *Nářízení evropského parlamentu a rady (EU) č. 1307/2013*. [online]. [cit. 15. 12.2021]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1307&from=sk>
- [60] Sbirka zákonů (1997). *Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství*.

Použitá data

- [61] Výroční zprávy – SZIF. [online]. [cit. 20.03.2022]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/vyrocní-zpravy>
- [62] Evropská komise - Výdaje a příjmy EU. [online]. [cit. 20.03.2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/about_the_european_commission/eu_budget/2021-06-09_spending_and_revenue.xlsx
- [63] Seznam příjemců dotací - SZIF. [online]. [cit. 27.03.2022]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/seznam-prijemcu-dotaci>
- [64] Ministerstvo průmyslu a obchodu – Analytické materiály. Finanční analýza podnikové sféry za rok 2016-2019. [online]. [cit. 21.06.2022]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/analyticke-materialy-a-statistiky/analyticke-materialy/>

SEZNAM ZKRATEK

AEO	Agroenvironmentální opatření
BL	Běžná likvidita
BPS	Bioplynová stanice
CAP	Common agricultural policy
ČR	Česká republika
ČSCHMS	Český svaz chovatelů masného skotu
EAGF	European Agricultural Guarantee Fund (Evropský zemědělský záruční fond)
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
EU	Evropská unie
EUR	Společná měna Evropské měnové unie
EARFD	European Agricultural Fund for Rural Development (Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova)
ha	hektar
HNP	Hrubý národní produkt
HRDP	Horizontal rural development plan (Horizontální plán rozvoje venkova)
JZD	Jednotné zemědělské družstvo
Kč	Koruna česká
LFA	Méně příznivé oblasti
mil.	milion
mld.	miliarda
MZe	Ministerstvo zemědělství
n	Nákladovost
OA	Oběžná aktiva
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond
PRV	Program rozvoje venkova
PUZČ	Předčasné ukončení zemědělské činnosti
PVP	Přechodná vnitrostátní podpora
ROA	Return on Assets (Rentabilita celkových aktiv)
ROE	Return on equity (Rentabilita vlastního kapitálu)
ROS	Return on sales (Rentabilita tržeb)
RV	Rostlinná výroba
SA	Stálá aktiva

SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development (Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova)
SAPS	Single area payment (Jednotná platba na plochu)
SFEU	Smlouva o fungování EU
SOT	Společná organizace trhu
SK	Slovenská republika
SS	Zvláštní podpora
SSP	Oddělená platba za cukr
STP	Oddělená platba za ovoce a zeleninu
SZP	Společná zemědělská politika
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond (SAIF – State agricultural intervention fund)
tis.	tisíc
TOP-UP	Národní doplňková platba
USA	Spojené státy americké
VDJ	Velká dobytčí jednotka
VH	Výsledek hospodaření
VSC	Voluntary support on the production (Dobrovolná podpora vázaná na produkci)
VFR	Víceletý finanční rámec
ŽV	Živočišná výroba

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků:

Obrázek 1: Oběhové hospodářství ⁽¹⁾	17
Obrázek 2: Výdaje EU na SZP v % ⁽¹⁾	69

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Rozpočet na rok 2021 (v mld. EUR) ⁽¹⁾	6
Tabulka 2: Směnné kurzy ⁽¹⁾	22
Tabulka 3: Sazby Přechnodné vnitrostátní podpory pro rok 2020 ⁽¹⁾	36
Tabulka 4: Výdaje na SZP v mil. EUR – EU a ČR ⁽¹⁾	42
Tabulka 5: Výdaje na SZP v mil. EUR – Portugalsko a Rakousko ⁽¹⁾	42
Tabulka 6: Aktiva podniku v tis. Kč v letech 2016 – 2020 ⁽¹⁾	45
Tabulka 7: Pasiva společnosti v tis. Kč ⁽¹⁾	45
Tabulka 8: Poskytnuté dotace v rámci SZP společnosti X, a.s. v letech 2016-2020 (v tis. Kč) ⁽¹⁾	46
Tabulka 9: Ostatní přijaté podpory v tis. Kč ⁽¹⁾	47
Tabulka 10: Průměrný podnik ⁽¹⁾	48
Tabulka 11: Aktiva podniku snižená o dotace (v tis. Kč) ⁽¹⁾	49
Tabulka 12: Pasiva podniku snižená o dotace (v tis. Kč) ⁽¹⁾	50
Tabulka 13: Ukazatelé společnosti ⁽¹⁾	52
Tabulka 14: Poměrové ukazatelé po odečtení dotací ⁽¹⁾	53
Tabulka 15: Výše ušlé dotace v případě výplaty podpor pouze na 150 hektarů ⁽¹⁾	54
Tabulka 16: Korelační matice ⁽¹⁾	55
Tabulka 17: Vývoj čisté pozice v letech 2004-2020 v mld. Kč ⁽¹⁾	68
Tabulka 18: Přehled příjmů a výdajů na SZP v letech 2004-2020 ⁽¹⁾	70
Tabulka 19: Průměrný podnik Slovenské a České republiky ⁽¹⁾	71
Tabulka 20: Skutečný výsledek hospodaření ⁽¹⁾	72
Tabulka 21: Upravený výsledek hospodaření o dotace ⁽¹⁾	72

Seznam grafů:

Graf 1: Vývoj čisté pozice v letech 2004-2020 ⁽¹⁾	8
Graf 2: Celkové zdroje a výdaje SZP od roku 2004 do roku 2020 ⁽¹⁾	29
Graf 3: Rozdělení výdajů SZP podle rozpočtu ⁽¹⁾	30
Graf 4: Podíl přímých plateb na výdajích SZP ⁽¹⁾	31
Graf 5: Vývoj přímých plateb v letech 2004-2020 ⁽¹⁾	32
Graf 6: Vyplacené finanční prostředky na přímé platby v roce 2020 ⁽¹⁾	32
Graf 7: Vývoj plateb SAPS od vstupu ČR do EU ⁽¹⁾	34
Graf 8: Vývoj podpor pro mladé zemědělce v letech 2016-2020 ⁽¹⁾	35
Graf 9: Vývoj zelených plateb od roku 2016 do roku 2020 ⁽¹⁾	35
Graf 10: Vývoj plateb PVP ⁽¹⁾	37
Graf 11: Vývoj plateb VCS od roku 2016 ⁽¹⁾	38
Graf 12: Vývoj proplacených projektů v rámci HRDP ⁽¹⁾	39
Graf 13: Dotace PRV v letech 2007-2020 ⁽¹⁾	40
Graf 14: Výnosy, náklady, dotace a výnosy bez dotací od roku 2016 do roku 2020 ⁽¹⁾ ..	51

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Smlouva o fungování Evropské unie

Příloha 2: Vývoj čisté pozice

Příloha 3: Výdaje na SZP EU v %

Příloha 4: Zdroje a výdaje na SZP

Příloha 5: Průměrný podnik

Příloha 6: Výnosy a náklady společnosti X, a. s.

SUMMARY

The aim of the thesis is to analyze the principles, intentions and functioning of the common agricultural policy of the EU (CAP). Subsequently assess its impact on the economy of agricultural companies as entities operating in the circular economy. Since joining the EU, financial resources from European funds (EAGF, EARFD) have been flowing to the Czech Republic, and their mediation is the main task of the State Agricultural Intervention Fund (SZIF).

In the thesis is analyze the development of payments of the first and second pillars of the CAP from 2004 to 2020, furthermore, the development of agricultural subsidies and their impact on the financial situation in the selected agricultural company including a comparasion with the average agricultural enterprise in the Czech Republic and the EU. Financial data on the development of payments of both pillars are taken from the annual reports of SZIF. Information about the company can be obtained from the public registr and the collection of documents and from the list of recipients of SZIF subsidies. Data about the average enterprise is downloaded from the FADN database. It is found that the CAP is not only financed from the EU budget, but also from the budget of the Czech Republic. From the financial analysis of the company X, Plc., it follows that the company is not capable to make a profit without subsidies and finally by means of test statistic the hypothesis of no difference in the paid amounts of the first pillar between the selected subject and the average enterprise is disproved.

KEYWORDS

CAP · Subsidies · Direct payments · Rural development program · Average enterprise

PŘÍLOHY

Příloha 1: Smlouva o fungování Evropské unie

HLAVA I

DRUHY A OBLASTI PRAVOMOCÍ UNIE

Článek 2

1. Svěřují-li v určité oblasti Smlouvy Unii výlučnou pravomoc, může pouze Unie vytvářet a přijímat právně závazné akty a členské státy tak mohou činit pouze tehdy, jsou-li k tomu Uní zmocněny nebo provádějí-li akty Unie.

2. Svěřují-li v určité oblasti Smlouvy Unii pravomoc sdílenou s členskými státy, mohou v této oblasti vytvářet a přijímat právně závazné akty Unie i členské státy. Členské státy vykonávají svou pravomoc v rozsahu, v jakém ji Unie nevykonala. Členské státy opět vykonávají svou pravomoc v rozsahu, v jakém se Unie rozhodla svou pravomoc přestat vykonávat.

3. Členské státy koordinují své hospodářské politiky a politiky zaměstnanosti v souladu s úpravou uvedenou v této smlouvě, k jejímuž stanovení má pravomoc Unie.

4. Unie má v souladu s ustanoveními Smlouvy o Evropské unii pravomoc vymezovat a provádět společnou zahraniční a bezpečnostní politiku včetně postupného vymezení společné obranné politiky.

5. V některých oblastech a za podmínek stanovených Smlouvami má Unie pravomoc provádět činnosti, jimiž podporuje, koordinuje nebo doplňuje činnosti členských států, aniž by přitom v těchto oblastech nahrazovala jejich pravomoc.

Právně závazné akty Unie přijaté na základě ustanovení Smluv, která se týkají těchto oblastí, nesmějí harmonizovat právní předpisy členských států.

6. Rozsah a způsob výkonu pravomocí Unie určují ustanovení Smluv týkající se jednotlivých oblastí.

Článek 3

1. Unie má výlučnou pravomoc v těchto oblastech:

- a) celní unie;
- b) stanovení pravidel hospodářské soutěže nezbytných pro fungování vnitřního trhu;

- c) měnová politika pro členské státy, jejichž měnou je euro;
- d) zachování biologických mořských zdrojů v rámci společné rybářské politiky;
- e) společná obchodní politika.

2. Ve výlučné pravomoci Unie je rovněž uzavření mezinárodní smlouvy, pokud je její uzavření stanoveno legislativním aktem Unie nebo je nezbytné k tomu, aby Unie mohla vykonávat svou vnitřní pravomoc, nebo pokud její uzavření může ovlivnit společná pravidla či změnit jejich působnost.

Článek 4

1. Unie sdílí pravomoc s členskými státy, pokud jí Smlouvy svěřují pravomoc, která se netýká oblastí uvedených v článcích 3 a 6.

2. Sdílená pravomoc Unie a členských států se uplatňuje v těchto hlavních oblastech:

- a) vnitřní trh;
- b) sociální politika, pokud jde o hlediska vymezená v této smlouvě;
- c) hospodářská, sociální a územní soudržnost;
- d) zemědělství a rybolov, vyjma zachování biologických mořských zdrojů;
- e) životní prostředí;
- f) ochrana spotřebitele;
- g) doprava;
- h) transevropské sítě;
- i) energetika;
- j) prostor svobody, bezpečnosti a práva;
- k) společné otázky bezpečnosti v oblasti veřejného zdraví, pokud jde o hlediska vymezená v této smlouvě.

3. Unie má pravomoc vyvíjet činnost v oblasti výzkumu, technologického rozvoje a vesmíru, zejména vymezovat a provádět programy, avšak výkon této pravomoci nesmí členskými státy bránit ve výkonu jejich pravomoci.

4. Unie má pravomoc vyvíjet činnost a provádět společnou politiku v oblasti rozvojové spolupráce a humanitární pomoci, avšak výkon této pravomoci nesmí členskými státy bránit ve výkonu jejich pravomoci.

Článek 5

1. Členské státy koordinují své hospodářské politiky v rámci Unie. Za tímto účelem přijme Rada opatření, zejména hlavní směry těchto politik.

Zvláštní ustanovení se vztahují na ty členské státy, jejichž měnou je euro.

2. Unie přijímá opatření ke koordinaci politik zaměstnanosti členských států, zejména vymezováním směrů těchto politik.
3. Unie může dávat podněty pro zajištění koordinace sociálních politik členských států.

Článek 6

Unie má pravomoc provádět činnosti, jimiž podporuje, koordinuje nebo doplňuje činnosti členských států. Oblasti těchto činností na evropské úrovni jsou:

- a) ochrana a zlepšování lidského zdraví;
- b) průmysl;
- c) kultura;
- d) cestovní ruch;
- e) všeobecné vzdělávání, odborné vzdělávání, mládež a sport;
- f) civilní ochrana;
- g) správní spolupráce.

Příloha 2: Vývoj čisté pozice

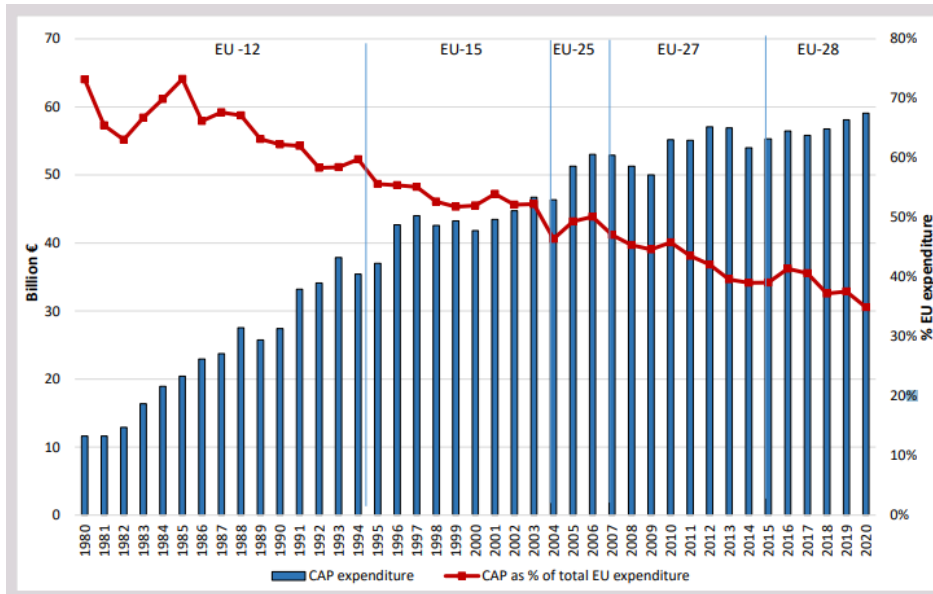
Tabulka 17: Vývoj čisté pozice v letech 2004-2020 v mld. Kč⁽¹⁾

Rok⁽²⁾	Příjmy z rozpočtu EU⁽³⁾	Platby do rozpočtu EU⁽⁴⁾	Čistá pozice vůči rozpočtu EU⁽⁵⁾
2004	25,3	18	7,30
2005	32,7	30,7	2,00
2006	37,3	30,4	6,90
2007	47,30	32,1	15,20
2008	59,2	35,40	23,80
2009	78,1	35,80	42,30
2010	85	37,1	47,90
2011	72,5	41,7	30,80
2012	113,7	39,8	73,90
2013	126,4	41,7	84,70
2014	119,8	44,5	75,30
2015	193,7	41,9	151,80
2016	123,8	44,2	79,60
2017	98,4	42,4	56,00
2018	94,9	49,6	45,30
2019	119,9	51,4	68,50
2020	145,9	60,2	85,70

⁽¹⁾Development of the net position in the years 2004 to 2020 in mld CZK; ⁽²⁾Year; ⁽³⁾Revenues from the EU budget; ⁽⁴⁾ Payments from the EU budget; ⁽⁵⁾ Net position in relation to the EU budget. Zdroj: Ministerstvo financí ČR, 2021, vlastní zpracování

Příloha 3: Výdaje na SZP EU v %

Obrázek 2: Výdaje EU na SZP v %⁽¹⁾

⁽¹⁾EU CAP expenditure in %, zdroj: European Commission, 2021

Příloha 4: Zdroje a výdaje na SZP

Tabulka 18: Přehled příjmů a výdajů na SZP v letech 2004-2020⁽¹⁾

Rok ⁽²⁾	Zdroje SZP ⁽³⁾					Výdaje na SZP ⁽⁴⁾					Zůstatek
	z rozpočtu ČR ⁽⁵⁾		z rozpočtu EU ⁽⁶⁾		Celkem ⁽⁹⁾	z rozpočtu ČR		z rozpočtu EU		Celkem	
	absolutní hodnota ⁽⁷⁾	zdroje v % ⁽⁸⁾	absolutní hodnota	zdroje v %		absolutní hodnota	výdaje v %	absolutní hodnota	výdaje v %		
2004	5 336 806	44%	6 786 545	56%	12 123 351	4 949 774	44%	6 399 513	56%	11 349 287	774 064
2005	11 214 963	39%	17 290 241	61%	28 505 203	10 133 711	37%	17 290 241	63%	27 423 952	1 081 251
2006	17 299 448	52%	16 155 760	48%	33 455 208	15 966 174	50%	15 754 473	50%	31 720 647	1 734 561
2007	12 571 620	41%	17 725 673	59%	30 297 293	11 796 507	41%	17 149 508	59%	28 946 015	1 351 278
2008	10 859 906	34%	21 030 554	66%	31 890 460	9 362 168	32%	19 532 816	68%	28 894 984	2 995 476
2009	16 164 690	38%	26 445 590	62%	42 610 280	15 063 769	37%	25 344 669	63%	40 408 438	2 201 842
2010	10 348 819	25%	30 514 567	75%	40 863 386	8 479 630	23%	29 039 368	77%	37 518 998	3 344 388
2011	7 273 191	20%	29 752 361	80%	37 025 552	6 989 304	19%	29 283 315	81%	36 272 619	752 933
2012	4 567 083	12%	32 024 263	88%	36 591 345	4 381 535	12%	31 269 757	88%	35 651 292	940 053
2013	4 535 219	12%	33 582 578	88%	38 117 797	4 194 545	13%	28 395 073	87%	32 589 618	5 528 179
2014	3 299 629	8%	35 806 075	92%	39 105 704	3 146 845	8%	34 452 792	92%	37 599 637	1 506 067
2015	5 312 561	15%	29 315 265	85%	34 627 826	4 978 862	15%	28 207 181	85%	33 186 043	1 441 783
2016	5 053 930	13%	33 665 966	87%	38 719 896	4 531 715	13%	30 007 471	87%	34 539 186	4 180 710
2017	5 407 967	15%	31 623 506	85%	37 031 473	5 128 523	15%	30 159 720	85%	35 288 243	1 743 230
2018	6 381 051	17%	30 708 290	83%	37 089 341	6 250 291	17%	30 356 461	83%	36 606 752	482 589
2019	7 243 340	18%	33 262 913	82%	40 506 253	6 932 873	17%	32 762 742	83%	39 695 615	810 638
2020	6 863 918	16%	34 988 097	84%	41 852 015	6 708 086	17%	33 275 974	83%	39 984 060	1 867 955

⁽¹⁾The overview of CAP revenue and expenditure in 2004-2020; ⁽²⁾Year; ⁽³⁾CAP revenue; ⁽⁴⁾CAP expenditure; ⁽⁵⁾from the budget Czech republic; ⁽⁶⁾from the EU budget; ⁽⁷⁾Absolute value; ⁽⁸⁾revenue as a percentage; ⁽⁹⁾Sum, Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 5: Průměrný podnik

Tabulka 19: Průměrný podnik Slovenské a České republiky⁽¹⁾

Rok ⁽²⁾	Stát ⁽³⁾	Počet hektarů ⁽⁴⁾	Přímé platby ⁽⁵⁾	SAPS ⁽⁶⁾	Ostatní dotace ⁽⁷⁾	PRV ⁽⁸⁾
2016	SK	1 368,4	324 967	177 240	14 085	72 349
	ČR	1 143,1	375 054	142 882	146 863	61 442
2017	SK	1 349,1	323 030	176 365	9 245	73 042
	ČR	1 151,3	384 295	152 336	113 532	78 271
2018	SK	1 345,6	334 300	182 661	11 205	77 908
	ČR	1 162,6	395 161	157 242	143 202	111 923
2019	SK	1 342,1	334 593	176 144	27 651	77 467
	ČR	1 172,5	386 255	158 014	118 262	113 280

⁽¹⁾Average enterprise of the Slovak and Czech Republic; ⁽²⁾Year; ⁽³⁾State; ⁽⁴⁾Number of hectares; ⁽⁵⁾Direct payments; ⁽⁶⁾Single area payments; ⁽⁷⁾Other subsidies; ⁽⁸⁾Rural development program,
Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 6: Výnosy, náklady a výsledek hospodaření společnosti X, a. s.

Tabulka 20: Skutečný výsledek hospodaření⁽¹⁾

	2016	2017	2018	2019	2020
Celkové výnosy ⁽²⁾	115 671	131 532	134 327	137 538	146 309
Celkové náklady ⁽³⁾	106 136	112 998	116 327	125 111	128 330
VH před zdaněním⁽⁴⁾	9 535	18 534	18 000	12 427	17 979
Celková daň ⁽⁵⁾	1 821	3 532	3 556	2 407	3 560
Zisk⁽⁶⁾	7 714	15 002	14 444	10 020	14 419

⁽¹⁾Actual profit or loss; ⁽²⁾Total sales; ⁽³⁾Total costs; ⁽⁴⁾Profit or loss before tax; ⁽⁵⁾Total tax;

⁽⁶⁾Profit, zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 21: Upravený výsledek hospodaření o dotace⁽¹⁾

	2016	2017	2018	2019	2020
Celkové výnosy ⁽²⁾	115 671	131 532	134 327	137 538	146 309
Celkové dotace ⁽³⁾	39 036	33 487	50 589	37 872	36 511
Celkové výnosy bez dotací ⁽⁴⁾	76 635	98 045	83 738	99 666	109 798
Celkové náklady ⁽⁵⁾	106 136	112 998	116 327	125 111	128 330
VH před zdaněním⁽⁶⁾	-29 501	-14 953	-32 589	-25 445	-18 532
Odložená daň ⁽⁷⁾	360	637	230	-507	-265
Ztráta⁽⁸⁾	-29 861	-15 590	-32 819	-24 938	-18 267

⁽¹⁾Adjusted profit or loss for subsidies; ⁽²⁾Total sales; ⁽³⁾Total subsidies; ⁽⁴⁾Total sales without subsidies; ⁽⁵⁾Total costs; ⁽⁶⁾Profit or loss before tax; ⁽⁷⁾Deferred tax; ⁽⁸⁾Loss, zdroj: vlastní zpracování